I-350

ԱՐՇԱԼՈՒՅՍ

ՈՒՄՈՒՐ ԸՆԻՅԷ,

ՙԻԼՄԻՅԷ, ՊԻՅԹԻՅԷ ՎԷ ՍԻՅԱՍԻՅԷՅԷ ՏԱ՛՞ԻՐ ՂԱԶԷԹԱ ՏՂՐ

ՃԻԼՏ 31. ԻՍԹԱՆՊՈԼ, ՅՈՒՆՈՒԱՐ 7, 1888. Ն՝ 1.

ՄԷՎԱՏՏ ՄԻԻՆՏԷՐԻՃԷ

	Ա՞ՀԻՃՔ
Տօղրու Պաշա	1
ՙՍԻՂ ԵԷՀՕՎԱՅԱ ՙԻՊԱԱԵԹ ԷԹՄՂԻԷ Գաաիր Տէհիլ Սինիղ՚՚	1
Միւպահասէաե Հագգահիէեթ	2
Օ՛ Իւչիւնճիւ Լիւռն Փափա Հազրէթլէրի .	3
Ճափօնիա Հիւքիւմէթի	4
Գըլամըգ	5
Մէքթուպլար	5
Շու՛ռնաթ ը Սէյասէէ	7
Ագճէլէրին Ցէյ՛աթը	8

ԱԻԵՏԱՒԵՐ· Հէր հաճթա ճուռմա էրթեսի կիւնիւ ևէշը օլուռնուր։

Մեմալիք ի շահանե վէ տիյար ը եճնեպիյի իչիւն սեճելիյի պեր վէճնի փեշին $1\frac{1}{2}$, վէ ալըը պյըղը $\frac{3}{4}$ Մեճիտիյէ, վէ պիր ևիւսխեսի 30 փարա տըր։ Փօսթա իւճրէքի բարաճըմըզա ա՛իտ տիր։

Ղազէթայա տէրճ իչիւն բաՒրիբաբ Իսթանպօյտա Ամէրիգան խանընտա Մր. Հ. Ս. Պարնըմ իամինե, ապօնե եազըլմագ, վէ փօստայա ա՛իտ մեվատտ իչիւն մէքթուպ վէ ագչէ Մր. Ո. Ո. Բիբէ կեօնտէրիլմէլի տիր։

Ամէրիգան Միսիօներլերի Շերքէթի Թարաֆընտան ՍԱՀԻՊ ԻՍԹԻՒԱՂ, Ճ. Ք. ԿԻՆ։
ՄԻՒ՞ԷԼԻՓ, Հ. Ս. ՊԱՐՆԷՄ։

ՏՕՂՐՈՒ՝ ՊԱՇԼԱ

Եանկլըղ պիր պաշլանըղճ ատ՛իմի պիր մէ՛յուսիյէթ մէնպա՛ը սըր։ ՙՊու սապահ իչէ եանկլըղ պաշլասըմ, վէ հէր չէյ թէրս կիթմէ՚՚ սէօզլէրի չօղ ատֆ՛ա իչիսիլէն պիր իզլար սըր։ Պիր կէնճ մէքթէպլին իլք այլըրնաա վազթընը պիհուատ կէչիրիր, պաշղալարը իսէ ճիամի պիր սուրէթէտ քէնամ տէրպէրինէ տէվամ էտէրէք օլ գաասար իլերի կիտերլեր քի, իլք ղիքը օլմնան կէնճ, անլերէ ատա եէթիշէմիյէճէլի ատ՛չիւնճէպինէ ղահիպ օլուպ, մէ՛յուս օլարադ արթըգ ղայրէթ էթմէղ։ Զօղ քիմսէլեր ՚էօմրէրինին իլք սէնէլերինի պիհուատ պիր թարղաա կէչիրիրլեր, վէ հէր նէ գաասար պա՛ատհու վէչհանե օլուրլար իսէ ատ, քէնամ մէպէրլերինի թէպսիլ էթմէյէ ճէսարէթ էթմէղլեր։ վէ, ՙՊիր ատֆ՛ա եանկլըղ պաշլասըղ, արթըգ պէօյլէ կիթմէլի իզ· տօղրու պաշլայաճագ վազթը կէնճլիք վազթը իսի, ֆագաթ, հայըֆ քի օլ վազթը պիհուատ կէչիրսիք,՚՚ տէրլեր։

Պու կիպի պիր տիւշհունճէ տօղրու վէ միւսթահսէն տէյիլ տիր։

Ատէմ հայաթտա իքէն քէնամ ՚էօմրիւնիւն իսլահլընա պաշլամասը իչիւն հիչ պիր վազթի փէք կէճ. տայըլամազ։ Ատէմ հէր նէ գաասար եանկլըղ պիր մէպէքտէ տէվամ էթմիշ օլսա, էյէր տէօնիւպ ղայպ էթմէյի ֆուրսաթլարըն էէրինի տօղտուրմագ իչիւն էլինատէն կէլմէյի գաասար չալըշըր իսէ. տահա նէճիպ վէ ա՛լա պիր յուհ իպրազ էթմիշ օլուր։ Պու ճիւմլէ լէյ պէրապեր պու տիւշհունճէլեր թաապ՛ի տիրլեր, վէ պիղ ճիւմէմիղ տօղրու պաշլանըղճըն մէնաֆի՛էինի հիսա էտէրիղ։ Էյէր պիր Էվրօփա մուհարէպէսի պաշլայաճագ օլսա, մուհարէպէնին նէթիճէսինին, պէօյլ ը մուվաֆֆագ իյէթլէ իչէ պաշլայան թարաֆա միւսա՛իսա օլաճագը իհթիմալիյէթ իսարիճինաե տէյիլ տիր։ Շահսի օլան ՚էօմրիւմիւզաե տաիի իչէ տօղրու պաշլամագ վէք պէօյլ ը պիր եարըմ սըր։

Շիմաի ՚էօմրիւմիւզիւն իպթիտասընա կէրի կիտէմէղ իսէք աէ, եէնի պիր սէնէնին պիտայէթինաե տուրմագտա իղ։ Իմաի սէնէյի տօղրու պաշլամագ մէնֆա՛աթ ու ճէսարէթինի իսթիհսալ էթմէյէ սա՛յ էտէլիմ։ Զօճուղլարըն եաղը տէֆթէրինին հէր սահիֆէսինին պաշընտա եապըլմըշ օլան իսթիթ վէք կիտէլ օլուպ՝ չօճուղ հէր սաթըրը անա պէնղէթմէյէ չալըշմըղը կիպի, պիղ տաիի սէնէնին իլք կիւնէրինի պիւթիւն սէնէնին պիտայէթինաե կէչիրմէյէ չալըշմըղը կիպի։ Ֆէնտա թաապ՛ատ՛ըը թէրըչէ, թէ՛իիր էաիմիշ օլան վաղիֆէլերի իճրա էտէճէք վազթի չիմաի սիր։ Եանկլըղ մէպէյինն մուղիրը նէթիճէլերի եօրուլմայարադ վէ պիրա ղահմէթ տէֆ՛ օլամազլար։ Ֆագաթ իսլահաթ իչինէ միւպաշէրէթ էտէճէք էն միւնասիպ վազթի սէնէնին իլքի տիր, պու խուսուստա հէր կիւնքի մուվաֆֆագիյէթի պիղի իքինճի կիւնիւն իչի իչիւն զիյատ դուվվէթլէնմաիրճէճէք տիր։

Էյէր պիղ 1888 սէնէսինին ՚էօմրիւմիւզիւն էն էյի սէնէսի օլմասընա արղու էտէր իսէք, սէնէյի Քրիատոս իլէ պաշլամալը իղ։ Քրիատոս, ՙՆէվվէլ վէ Ախըր պէն իմ՚՚ տէյիւ պույուրմըշ սըր։ Հէր էյի չէյ անընէ պաշլար։ Խիղաթի իչի Անընէ պաշլասը, խէլաա իչի Անընէ պաշլասը։ Տիւնեատա իդամէ էաիլմէքտէ օլան յուհանի հէյքէլին ՙՔէօչէ Թաշը՚՚ վէ ՙՊիրինճիք Թէմէլ՚՚ Օ սըր։ Եէնի պիր տօղուշ իլէ պաշլայան հազիղ ՚էօմր Թէնէֆֆիւսիւ, կիւնահքեարըն իման կէօղիւյէ Քրիատոսա պագմասըյէ պաշլար։ Պաշլամագտա օլարղըմըզ պու սէնէէտ Քրիատոսըն Թէ՚սիրի նէ նիսպէթտէ պիղի իսթի՚ապ էտէր իսէ, պու սէնէ էպէսի սա՛աէթէ պիղի հէման օ նիսպէթտէ միւնասիպ գըլաճագ սըր։ Իմաի պու եէնի սէնէյէ Անընէ պաշլայարմ՚ Անա պէնղէմէյէ չալըշարագ, քէնամիմիղի Անա վազֆ էտէրէք, պաշլայարմ, վէ սէնէնին իլք կիւնէրի իչիւն ՙՐաապա մուղաաատէս խաիլէր՚՚ տէյիւ եազըլըր։

«ՍԻՂ ԵԷՀՕՎԱՅԱ ՙԻՊԱԱՏԷԹ ԷԹՄԷՅԷ ԳԱԱՏԻՐ ՏԷՅԻԼ ՍԻՆԻՂ»

Պէնի Իսրայէլ հիչ պիր վազթ այըգտան այըղա վէ բէամի պիր սուրէթտէ ԵԷՀՕվայը հազիղի Ալլահ տէյիւ տէյիւ բէտա էթմէմիչ իտի, անճագ ԵԷՀՕվանըն խըտմէթ ու ՚իպաատէթինէ փուԹլար խըտմէթ ու ՚իպաատէթինի գարըչարմըչլար իտի։ Յէսուընըն կէօրիւպ տէ Իսրայէլի սապընտըրտըղը, վէ ֆիլ վազը՚ Իսրայէլին իրթիքաապ էթտիյի կիւնահ, Բապպըն տաիի անլերէ էյիւիք էթմիչ իքէն տէօնիւպ անլերի միւղթարիպ գըլմասընըն սէպէպի պու իտի։ Յէսուս պէնի Իսրայէլին փուԹլարա օլան մէյլինի վէ անլերէ ՚իպաատէթ էթմէք իչիւն օլան արղուվարընը էվվէլճէ կէօրտիւյիւ էճլէտէն անլերէ խիթապէն, «Սիղ ԵԷՀՕվայա ՙիպաատէթ էթմէյէ գաաիր տէյիլ սինիղ» վէ Ալլահ «՚իսեան վէ կիւնահլարընըզը ՚աֆվ էթմէղ։» Թա՛պիր ի ախըրլէ, Յէսուս տէմէք իսթէր իտի քի, Իսրայէլ կիղլի պիր սուրէթտէ փուԹլարա մէրպուԹ պուլընաղը հալտե, Ալլահ անլերի իսթիմա՛ էթմէյէճէք տիր։

Իչպու գաաիմ միլլէթին Թէվարիխինի օգուտղըմըզտա անլերին բուհանի չէյլերի անկլամագտա, վէք գուսուրը օլմալարը, վէ փուԹփէրէսԹլերէ զիյատէսիյլէ մէյյալ պուլընմալարը պիղէ վէք զարիպ կէօրիւնիւր։ Ֆագաթ Թէվարիխին իչպու էհէմմ ֆըգրատընա տիգգաթլըճա պագարըղմըզտա, չու հազիգաթա

իդնա՝ օլաճաղըզ քի, գատիմ վազըթլարտա օլտըղը կիպի, չիմաի տախի Ալլահըն գավմը արասընտա հապիդի Ալլահա թագտիմ օլուենան 'իպատէթ փութիէրէսթլիքլէ գարըշըդ տըր։ Էֆէնտիմիզ տախի քէնտի էյամը սա'ատէթլէրինտէ եաչայան էհալիյէ «Ալլահա հէմտէ մալէ խըտմէթ էտէմէզսինիզ» տէյիւ պուեյուրմըշ օլմազլէ, պու սէօզ պիզէ տախի խիթապ օլունմագտա տըր։ Պէնի Իսրայէլին Պա'ալա վէ Աչթարօթա 'իպատէթ էթմէլէրի նէ գատար մէզմում վէ մուհլիք իտի իսէ, մալէ 'իպատէթ էտէր պիր բուհ իլէ տիւնեա-յա հէմտէ տիւնեայա միւթէ'ալլիզ օլան չէյլէրէ բաալթ օլունմագ հէման 'այնի տէրէճէտէ մէզմում վէ միւհլիք տիր։

Ատէմլէրին՝ Ալլահա խըտմէթ էթմէքլէ պէրապէր խուսուսի պիր ճինս տիւնեէվիլիյէ, մէսէլա թամա' հա տիւնեէվլի զէվզ ու սէֆա-յա գուլլուգ էտիլէ պիլիր, երինէ տէ, քէնտիլէրին բէսմի 'իպատէթի մագպուլ օլուպ, կիւնահլարընընն 'աֆվը իչիւն թագտիմ օլունան եէվմի տու'ալարը գապուլ օլունուր, զանընընտա պուլընմալարը, կիւնահէն ալտա-տընը օլտըղընա միգտարը քեաֆի պիր իս-պաթ տըր։ Էֆէնտիմիզին պէր վէճհի պալա զիքր օլունան «Ալլահա հէմտէ մալէ գուլ-լուգ էթմէյէ գաարր տէյիլ սինիզ» իխպարը-նը հէմ տէ Յովհաննէս բէսուլըն «էյէր պիր քիմսէ տիւնեայը սէվէր իսէ, անտէ Փէտերէ մուհապպէթ եօգ տըր» պէյանաթընը Յեսու-նըն չու սէօզիւ իլէ, հա'նի «Սիզ եէհօվայա 'իպատէթ էթմէյէ գաարր տէյիլ սինիզ, Ալ-լահ տախի 'իսեան ու կիւնահլարընըզը 'աֆվ էթմէզ» սէօզիւ իլէ պիրլիքաէ թանթը միւ-թալա'այա ալտագ սէզա տըր։ Կէրէք 'Անտը 'Ամիթտէ վէ կէրէք 'Անտը ճէհիտտէ պու խուսուստա օլան իխտարաթ էսասէն ալա-րագ պիր տիրլէր։

Ինչպու մէպտէլէրին միւթէա'ասընտան իս-թիհնալ էտիլէն ֆի'իլի հապիգաթլարտան էօյ-րէնիրիզ քի,

Էվվէլ, խուսուսի պիր կիւնահը իրթի-քետագ, վէ անտէ տէվամ էթմէք, 'իպատէթ էտէնին գալպինտէ Ալլահա խըտմէթ էթ-մէքտէ պիր 'ատէմի էհլիյէթ հուսուլէ կէ-թիրիր։ Տինտարլըզա մախսուս օլան րէսմի այինլէր իճրա էտիլէ պիլիր, հէր կիւն ֆի-թապտան պիր ֆըզրա օգունըզ, տու'ալէր թագտիմ օլունա պիլիր, 'իպատէթ լիսանը տուտագլար իւզէրինտէ գալա պիլիր, վէ 'ի-պատէթին խարիճի օլան 'ամէլլէրի իճրա օ-լունա պիլիր, ֆագաթ պունլարընն ճիւմլէսի պիհուտէ թագտիմէլէր օլուպ՝ Ալլահա մագ-պուլ տէյիլ սիրլէր։ Պու հալտէ օլանլար գա-փուլը գալանմըշ պուլուպ՝ «Էֆէնտի, Է-ֆէնտի, պիզէ աչ» տէյիւ օլան պիհուտէ ֆէր-եաալարընա, «Պէն սիզի թանըմամ» ճէվա-պընը ալտըգլարընտա 'աճէպա նա՞սըլ ույա-նաճագ տըրլար։ Անլէր րէսմէն Ալլահընն 'ի-պատէթինէ տէվամ, վէ խարիճի օլան այինտա 'ատէմլէրի իճրա էթտիքլէրի իչիւն, նէֆսա-նի վէ տիւնեէվի օլան արզուլարընը քէմալը էմնիյէթ իւզրէ իդնա' էտէ պիլիրլէր տիւ-չիւնճէլէրինտէ պուլունտըգլարընտան, «փէյ-ղամպէրլիք» էթմէլէրինին վէ Բագպընը խամիյէ իչ կէօրմէլէրինին պիհուտէ օլտըղընը միւ-չահէտէ էտէճէք սիրլէր։

Սանիկն, կիւնահա տէվամ էթմէք, վէ հաթ-թա պիր կիւնահ իչէմէք, սա՞իր ճիւմլէ կիւ-նահլարընն մաղֆէրէթինէ տախի մա'նի օլուր 'իսեան ու կիւնահլարընըզը 'աֆվ էթմէզ» Պիզ չօգ տէֆ'ա պիր չօգ կիւնահլարընըզը իզրար էթմէք տրզուսընտա պուլընըզ, օլ կիւնահ-լարըմըզը 'աֆվ էթմէսինի Ալլահտան նիյազ տախի էտէրիզ։ Ֆագաթ 'այնի վազըթտա պա'զը կիւնահլարըմըզա կիզլի պիր սուրէթ-տէ հաիըշըր, եահօտ օ խուսուստա քէնտի քէնտիմիզի թէպրիյէ էտէրիզ։ Պու եօլտա քէնտի սատապաթսըզլըզըմըզը իսպաթ էթ-միչ օլմազլէ, Ալլահընն մուզտատէա օլան ինթիգամընը իսթիհզա էթմիչ, վէ քէնտի քէնտիմիզի Անըն 'ինայէթինտէն 'գաթ' էյլէ-միչ օլուրըզ։ Բուհ իլ Գուաս չու աթիտէքի սէօզիւ Սողոմոնըն աղլընա գօտուղընտա պէնի Իսրայէլին պու ճինս պիր գապահաթ-տա պուլընմագտա օլտըղընը կէօսթէրմէք իսթէր իտի. «Շէերիրլէրին գուրպանը Բագ-պընն 'ինտինտէ մէքրուհ տըր, լաքին միւս-թագիմիէրին տու'ատը անտա մագպուլ տըր։» Էմս. 15. 8ի Իչա'. 1. 11։ 61.8, Էր. 6. 20։ Ամոս 5. 25, վէ Եուհ. 4.24 իլէ թաթպիգ էյլէ։

ՄԻԻՊԱՀԱՍԼԷՏԼ ՀԱԳԳԱՆԻՅԷԹ
[Միւ"ելլիֆ բարաֆընտաճ]

Տիւնեատա էֆքեար միւպայէնէթի զարուրի տիր։ Ինսանընն պասըրէթի մահտուտ օլտըղընտան, հապիգաթընն վասի' օդիանօսընը հիչ պիր քիմսէ քեամիլէն կէօրէմէզ. պունտան մա'ատա հէման պիր հապիգաթընն 'այնի զըմընը հէր ատէմ պիր սուրէթտէ կէօրէ-մէզ։ Տէօրթ ատէմ, պիրի Էվրօփա, պիրի Աֆրիգա, պիրի չիմալի, վէ պիրի ճէնուպի Ամէրիգանընն սահիլինտէ տուրուզ, Ատլան-թիգ օգիանօսընտա պագա պիլիրլէր, ֆագաթ անլէրտէն հէր պիրի տախի օդիանօսըն ֆէրզ-լի գըսմլարընը կէօրէճէք տիրլէր։ Պէօյլէ տախի վէլատէթ, թա'լիմ ու թէրպիյէ, վէ ֆէրզլի թապի'աթ թէ"սիրինտէն, ֆէրզլի ա-տէմլէր հապիգաթընն ֆէրզլի ճինսէթլէրինի կէօրիւրլէր, վէ անլէրտէն հէր պիրի քէնտի-նին կէօրտիւլիւ խուսուսըն էհէմմիյէթինի զիյատէ հիսս էտէր։ Պունտան մա'ատա, պու-նա հէր պիր ֆէրտին կէօրտիւլիւ հապիգաթտա աղ չօգ սէհվ գարըշմըզ օլտըղընը 'իլավէ էթ-միյիմիզտէ, իխթիլաֆ ու միւպայէնէթին զարուրի օլտըղընը միւչահէտէ էտէրիզ։ Տօղրու պիր թարղտա իճրա էտիլէն միւպա-հէսէտէ հէր պիր միւպահիս քէնտի եանկը-չընը, վէ գարշըսընտաքինին նօղթա ի նադա-րընտան կէօրիւլէն հապիգաթը միւչահէտէ էտէ պիլճէյինտէն, պու ճինս միւպահէսէլէր թարաֆէյն իչիւն տախի ֆա"իտէլի տիր։ Ֆագաթ պունտա չու միւչքիլլէթ վար տըր։ հապիգաթընն մուհաֆազասը իչիւն օլան միւ-պահէսէտէ մատտէյի չախսի պիր նիղայա կէօթիւրմէք թէհլիքէսի հավի օլուպ՝ հէր պիր միւպահիս գարշըսընտաքինի մաղրուպ էթմէյէ օլ ատրէճճ ղայրէթ էտէրքի, օ տրթըզ ո՞ւ-էլենին իլի թարաֆընա տախի պիթարաֆ պիր տուդուս իլէ պագամազ։

Ամերիգալը միսիօներլէրին պու տիյարա կէլմէլէրինէ չու իլի խուսուս սէպէպ օլմուչ տըր։ Պիրինճի, էօյլէ մէզհէպի հապիգաթլար վար տըր քի, անլէր պու հապիգաթլարը քէնտիլէրին վազըհ պիր սուրէթտէ կէօրտիւք-լէրինէ, հէմտէ անլէրին վէճք էհէմմ հապի-գաթլար օլտըղընա իդնա' օլմուչ տըրլար, վէ իքինճի, իչպու հապիգաթլարը պու տի-յար քիլիսէլէրինին հէման հէման ունումըզ օլտըգլարընը հիսս էթմէքտէ տիրլէր։ Եէր-լի խրիսթիյանլարտան պիր գաչ պինի ան-լէրէ հէմճիքեար պուլընըպ, այրճա Փրօ-թէսթանթ քիլիսէլէրի թէչքիլ էթմիչ տիր-լէր։ Ֆագաթ չօգ քիմսէլէր վար տըր քի, անլէր Փրօթէսթանթ քիլիսէլէրինին էօյրէթ-տիյի թա'լիմաթըն սըհհէթինէ եահօտ էհէմ-միյէթինէ չիւպհէ էթմէքտէ տիրլէր, եա տա պու թա'լիմաթլարընն էհէմմիյէթինի տէրք էթ-մէքտէ իսէլէր տէ, անլէրին նէչր ու թէպրի-րինին ուսուլընտա չիւպհէ էթմէքտէ տիրլէր։ Շարգ քիլիսէլէրինին հապիդի հալընը անկլա-մագ Փրօթէսթանթլարա վէ Միսիօներլէրէ ֆարզ օլտըղը կիպի, չարգ քիլիսէլէրինին տա-խի Փրօթէսթանթլարընն հապիդի մէրամ ու մագսէտլէրինի անկլամալարը վաճիպ տիր։ Ֆագաթ պու խուսուստաթը տիգգաթ ը թամ-մէ իլէ թէֆթիչ էթտիքտէն ասնկրա, հինէ տէ էֆքեարճա միւպայէնէթի պագի դալաճագ, վէ պու միւպայէնէթի միւպահէսէլէր տրզուրա պիր բուհ իլէ իլէրի կէօթիւրիւլիւր իսէ, անլէր իքի թարաֆտա տախի օ-լան հապիդաթլարը մէյտանա չըգարաճագլա-ըընտան ֆա"իտէլի օլաճագ տըրլար։ Է-յէր Փրօթէսթանթ քիլիսէլէրինտէ մուհիմմ վէ էսասի հապիգաթլար վար իսէ, քի պունա ասլա չիւպհէ էթմէյիզ, օլ պիր քիլիսէլէր պունը կէօրէճէք տիրլէր։ Պիլ'աքս Փրօթէս-թանթ քիլիսէլէր տախի սա"իր քիլիսէլէրին գապուլ էթտիքլէրի պա'զը հապիգաթլարը թէրք էթմիյէր իսէ, պու տախի կէօսթէրի-լէճէք, վէ էլ եէվմ մէվճուտ օլան քիլիսէլեր-տէ պուլընան տօղրու վէ հապիդի օլան հէր չէյ միւսթագպէլին փաք օլան քիլիսէսինտէ պիրլէշճէք տիր։ Շէօյլէ քի հապիգաթը պու-լըպ անը մուհաֆազա էթմէք իչիւն միւսթա-գիմ պիր թարզտա վուգուս' պուլան միւ-պահէսէլէրտէն եալընըզ էյի նէթիճէլէր հա-սըլ օլա պիլիր։ Պիզիմ թէսանիւպ էյլէհիյի-միզ էֆքեարա գարշը տաէմլէրի իսթիգամէթ-լէ տաղընտըրանլարա վէ միւնասիպ պիր սու-րէթտէ պահս էտէնլէրէ պիր տէյճէճէյիմիզ հօգ տըր։

Ֆագաթ մուխտասիմին մու'ամէլէ ու նիյէ-թինէ եանկլըշ թէֆսիր վէ թէրսիմ էթմէք հադդ պիր միւպահէսէ տէյիլ տիր։ Աբ-Եբէյին Դեկտ. 3/17 նիւսխէսինտէ կէօրիւլէն տթի-տէքի ֆըզրա պու կիպի եանկլըշ թէֆսիր-լէրի հավի տիր։ Իսթիհմալէն միւ"էլլիֆին պի-րիհիդ գուսուրը մուխպիրլէրինին թահրիրա-թընա լազըմընտան զիյատէ էհէմմիյէթի վէր-մէսի օլմուչ տըր։

«Այնթապտան թարաֆըմզա իրսալ օլու-նան մէքթուպլարտան, Կիլիկիա գահթէտ-կեանընա միսիօներլէրին թէվզի' էյլէտիքլէրի ագչէնին ատէմ ավլամագ մագսէտիյլէ իճրա էտիլմէքտէ օլտըղը անկլաչըլմըշ օլմազլէ, պու չէյ պիղէ զիյատէսիյլէ մուճիպ ի էսէֆ օլմուչ տըր։ Աբ-Եբէյին պիր մուխպիրի տախի իսքէնտէրունընն 6 սա'ատ չիմալընտա օլան Զօղմէրզմէն նամ էրմէնի քէօյունէ կիտէ-րէք, օրատա Մար'աչը խաչէր նամ պիր պատուհէլինին, հիւքիւմէթէ կիտիպ քէնտի քէնտիլէրինի Փրօթէսթանթ եաղտըրմալարը իչիւն 24 ատէմլէրէ պիրէր մէճիտիյէ վա'տ էթտիյինի, ֆագաթ անըն պու մագսէտինին մէն'ինէ պիր չարէ պուլընտըղընը թատիգ էթմիչ տիր։ Մր. Մանթկոմրի իմինտէ պիր միսիօներ տախի գահթէտկեանա ի'անէ թէվզի'ի իչինտէ չօգ տէֆ'ա զիքր օլունմըշ տըր։ Պալատէ զիքր օլունան մուխպիր Մր. Մանթկոմրիյի չախսէն թանըյարագ, անըն հէր չէյի, վէ հաթթա խայր 'ամէլլէրի պիլէ մէզհէպ թէպտիլի մագսէտինէ իսթի'մալ էտէն փէք զայրէթլի վէ հաթթա մէզհէպ տէլիսի օլան պիր ատէմ օլտըղընը իֆատէ էթմէքտէ տիր։ Պաչդա պիր մէնագ'ատան ալտըղըմզ իսապէրլէր տախի պա'զը մահալլէրտէ պիչա-րէ էրմէնիլէրին միսիօներլէրտէն ի'անէ ալ-մագ իչիւն Փրօթէսթանթլըղը գապուլ էթ-միչ եա գապուլ էթմէյէ մէյյալ պուլընտըգ-լարընը պէյան էթմէքտէ տիրլէր։ Պու հալ

մեսիոներներին զամիրսիզ վէ խրիսթիանըղա մուղայիր օլան իչկիւզարըղընա, պիղիմ թա-
րաճատն իսէ միլլեթի իտարէ էտէն զէվա-
թըն պիգայոլըղընա թէքմիլ պիր խապթ
սըր։»

Պիր տաղիդէ «Մար'աչը Պատ. Յաչէր,»
'ալէյհինտէ օլան իթթիհամա պադալըմ. պու
հիքեայէ քէնտի ասլընտա 'ազլա մուղայիր
տիր։ Զօգմերզմէնտէ Ագ-Նէնէին պէյան էյլե-
տիյինէ եապըն պիր չէյ վուգու' պուլմըշ օլա
պիլիր. ֆագաթ հազիգաթ եալանա միւսաւիր
թուրթուլաճագ պիր հօլտա տախի իրա՞է է-
տիլէ պիլիր։ Մէս՞էլա պիր տէֆ'ա պիր տաէ-
մին տիւշմէնլէրի անըն հազդընտա չէօյլէ
պիր հիքեայէ չըպարտըլար, եա'նի պիր տէֆ'ա
իսանէլէրինէ խըրսըղ կիրիպ, վալիտէսի իւզե-
րինէ հիւճումլէ հէր չէյինի գաապ, վէ մեր-
գումէյի գաթլ էթտիքլէրի սըրտաա քէնտի
հէման օ օտանըն իթթիխալընտաքի օտատա
եաթմադտա իքէն եաթազընտան պիլէ գալգ-
մամըշ։ Անլէրին պու իֆտատէսինտէ ասլա պիր
եանկըշ եօգ իտի. անլէր տատէճ չու հա-
զիպտիքը, եա'նի մերդումընն օլ վագըթ թիֆօ
'իլէթինտէն փէք աղըր իսաթալըգլէ եաթ-
մադտա օլտըղընը, վէ էլինի պաչընա կէօ-
թիւրմէյէ պիլէ զայր ի միւգթէտիր պուլըն-
տըղընը զիքր էթմէմիշլէր իտի, վէ անլէրին
պու խուսուսը զիքր էթմէմէլէրիյլէ իֆտատէ-
լէրի եալանա միւսաւիր օլմուշ իտի։ Պատ.
Յաչէր պիր ասնէտէն պէրու Զօգմերզմէնտէ
իչլէմէքտէ տիր, վէ փէք իյթիմալ տըր քի,
պա'զըլար անընն ճէմա'աթընա տախիլ օլմա-
ղա արզու պէյան էթմիշ տիրլեր։ Շու տա-
խի իյթիմալ տըր քի, էյէր զահիպէտէկկանա
մախտուս օլան մէպլազտան միւտաիլէյհէ պիր
միգտար չէյ թէսլիմ օլունմըշ իսէ, օ' պէօյլէ
պիր էֆքեար պէյան էտէնլէրէ վէ ախէրլէրէ
ի'անէ վէրմիշ տիր։ Ցագաթ 24 տատմէլէրին
հիչ պիր զանըշ վէ մէյլլերի օլմատըզը թագ-
տիրտէ, քէնտի քէնտիլէրինի իչէր կիւնլիւք
իւճրէթէ տաթմազ իսթէմէլէրի, վէ Պատ. Յա-
չէրին իչպու ճիւզ'ի եորտըմա մուգապիլ
քէնտի քէնտիլէրինի Փրօթէսթանթ տէյիւ
եազտըրմալարընը թէքլիֆ էթմէսի լինանըլ-
մազ պիր չէյ տիր։ Իւմիտ էտէրիզ քի, չօգ
կէչմէզտէն պու վագը'ա հագդընտա թէքմիլ
պիր մա'լիւմաթ վէրէ պիլէճէյիզ։

Շիմտի տիգզաթըմըզը, Մր. Մանթկոմրի
'ալէյհինտէ օլան իթթիհամա, եա'նի «տաէմ
ավտամագ մագսէտ վէ զամիրսիզ վէ խրիս-
թիանըղա մուղայիր օլան իչկիւզարըղընա»
աէօնտաէրէյիմ։ Մր. Մանթկոմրի խրիսթիյան
պիր վա'իզ օլուսլ՝ քէնտի 'էօմրիւնիւ պէ-
չարէթին թէպլիրինէ վագֆ էթմիշ, վէ պու
իչի իլէրի կէօթիւրմէք իչինն պու տիյարա
կէվմիշ տիր։ Վէ տսլա չիւպհէ էթմէյիզ քի,
միւտաիլէյհ պիւթիւն միսիոներլիք 'էօմրիւն-
տէ օլաըղը կիպի, պու գըչտա տախի պաչը-
ճա մագսէտի տէյիւ պէչարէթի իչինէ պագ-
մադտա տըր։ Վէ հէր միւտա'իտ ֆուրսաթի
իլէ կիւնահը եօլլարտան կէրի տուրմադա
տատմէլէրի սագընտըրմադտա, Ռիթթագը Մու-
գատտէսի գրա՞ֆթ էթմէյէ անլէրի թէչվիզ,
վէ «Բապպ Յիսուսա իման կէթթիր, վէ խէլտա
պուլաճագընն» աէօպիւնիւն մա'նատընը անլէ-
րէ թէֆսիր էթմէյէ սա'յ էթմէքտէ տիր։
Էյէր Մր. Մանթկոմրի՝ պէօյլէ ինանըպ՝ հէմ
տէ իմանսըզլըգ վէ նէֆսի կիւնահա վագֆ
էթմէք, չիմտի Անատօլուտա հիւքմ ֆէրմա
օլան զըթլըգտան տահա վէհսիմ նէթիճէլէրէ
սեպեպ օլաճաղընը պիլիպ տէ, տատմէլէրէ պու
խուսուստա աէօյլէմէսէ իտի, օլ վագըթ միւ-
մասիլէյհին մէպլէյի «խրիսթիյանըղա մուղա-
յիր պիր մէպլէք» օլաճագ իտի։ Էյէր պու
աէնէքի հալ ու քէյֆիյէթլէր անտա եէնի ֆուր-
սաթլար վէրմիշ, վէ օ պուտանան էվվէլ կէօ-
րիւչէմէէտիյի տատմէլէր իլէ կէօրիւչէ պիլմիշ
իսէ, միւտաիլէյհ պունը պիյատէ ֆա՞իտէլի
օլա պիլմէսի իչինն Ալլահ թարաֆընտան ա-
չընմըշ պիր գափու սայաճագ սըր։ Մէսէրրեթ
իլէ ինանըրըզ քի, միւտաիլէյհ պու հօլտա
սատրդանէ պիր սուրէթտէ չալըշմագտա, վէ
էֆէնտիմիզին քիլիսէյէ խրիսթապէն, «Հէր
մախլուգտա պէչարէթի թէպլիր էտինիզ» էմ-
րի մուճեպինճէ քէնտինին սէվտիյի ինճիլի
թէպլիր էթմէքտէ տիր։

Էյէր Աչ-Նէնէին իթթիհամլարը սատէճէ
պունտան 'իպարէթ իսէ, իթթիհամլարընըն
սըհհէթինէ չիւպհէ օլունտաճագ։ Ցագաթ էյէր
պալատէ աէրճ էտիլէն ֆըզրատան վազըհ
պիր սուրէթտէ անկլաչընտըղընա կէօրէ, Մր.
Մանթկոմրինն միւհիթտաճինն փրօթէսթանթ-
ղընը գապուլ էթմէյէրի իչին անլէրէ րիչվէթ
վէրմէքտէ օլտըղը, եախօտա քէնտի մէզհէպ-
լէրինի թէպտիլ էթտիքլէրինտէ քէնտինտէ
պուլընան ի'անէտէն անլէրէ տատա խօչնու-
մի իլէ վէ տատա զիյատէ վէրէճէյինի վա'տ
էթմէքտէ պուլընտըղը իմա էտիմէքտէ իսէ,
մի՞էլլինն պէյանաթը եանկըշ տըր։ Գատ-
զէտեկկան իչին վէրիլէն ի'անէնին պէօյիւք
փայը պիլա ֆէրգ թէվզի' էտիմէք չարթըյլէ
վէրիլմիշ տիր, վէ անը թէպտիլ ի մէզհէպ ի-
չին պիր վասըթա հալինտէ գուլլանմադ տա-
տագաթ սըզըղ տըր։ Պունտան մա'տա, պու
եօլտա փրօթէսթանթլըղա կէթիրիլէնլէր մեզ-
հէպի գուվվէթլէնտիրմէքտէն իսէ զա'իֆլէչ-
տիրէճէք տիրլեր։ Պիզ եալընըզ հագիգաթ
պիզիմ թարաֆըմըզտա օլսըզընա իգնա' օ-
լանլարըն պիզիմ իլէ պիրլէչմէսինէ արզու
էտէրիզ։

Պէնտիմիզէ իսթամ վէրմէզտէն չունը թէք-
րարլամագ իսթէրիզ քի, պիղ ճիւմլէ միւնա-
սիպ միւտահէսլէրէ հազըր իզ։ Էյէր պիր
քիմսէ, Փրօթէսթանթլըղըն պու տիյարտա
լինթիչարը մուզիրր տիր տէյիւ տիւշինիւք
իսէ, օ տատմ քէնտի էֆքեարընը միւտա-
ֆա'այա մէ"ղուն հէմտէ պօրճլու տըր։ Փրօ-
թէսթանթ խօճալար կէրէք եէրլի օլսուն կէ-
րէք էճնէպի, Քիթապը Մուգատտէսէյէն
պաչգա միւլհէմ պիր տէլիլ գապուլ էթմէզ-
լէր։ պունընլէ պէրաբէր Քիթապը Մուգատ-
տէսին թէֆսիրինտէ քէնտի քէնտիլէրինի
եանըլմազ 'ատտ էթմէզլէր։ Էյէր միւտահէսէ
իլէ անլէր էօյրէնմէյէ վէ էօյրէթմէյէ միւգ-
թէտիր օլուրլար իսէ, մեսէրրեթլէրի իքի
գաթ օլաճագ տըր։ Ցագաթ միւտահէսէ
ֆա՞իտէլի օլմագ իչին հագդանիյէթի իւզրէ
օլմագ կէրէք տիր, վէ Սչ-Նէնէին եափտըզը
կիպի գարչըսընտաաքինին մու'տամէլէ վէ մե-
րամընը եանկըշ թէրսիմ էթմէք հագգ տէ-
յիլ տիր։

ՕՆ ԻՒՋԻՒՆՅԻՒ ԼԷՒՈՆ ՓԱՓԱ ՀԱԶՐԻԹԼԷՐԻ

Սֆէ+ՐԷՅՐԸ նամ զաղէթանընն միւ"էլլիֆի «Օն իւչիւնճիւ Լէօն» նամ էսէր ի ճէտիտ հագդընտա պէյանը միւթալա'աթտա պուլընտըզը սըրտաա միչարիլէյհին փափալըզ սանսալի ի'զաղընա ճիւլուսը վագըթընատէք օ-
լան սըյրէթինին պաչընճա վագը'ալարընը պէր վէճհի զիր խիլասէ էյլէմիշ տիր։

Եօաքիմ Փէչչի Բօմանընն եիկիրմի միլ մէ-
սաֆէ ճէնուպինտէ վագի' օլուպ, Թագրիպէն պէչ պին սէքէնէսի օլան Գարփինէթօ Բօ-
մանօ նամ չէհրտէ Թէվէլլիւա էթմիշ տիր։ Միչարիլէյհին ասլէն Սիանինիզ օլան էճատ-
տը թարիխ ի Միլտաընն 1523ինտէ Գարփի-
նէթօյա հիճրէթ էյլէտի։ Պու 'ա"իլէտէն է-
վէյլ մէչհուր մէ"մուրինն ի բուհանիյէ վէ տա'-
վա վէքիլլերի զուհուր էյլէտի։ Եօաքիմ Նա-
փօլէօն Պոնափարթընն թահնիթը գօմանտասընտա վէզա"իֆ ի 'ասքերիյէտէ պուլունմուշ օ-
լան պիր 'ասքերինն օղլու օլուպ, 1810ատա
թէվէլլիւա էյլէմիշ տիր։ Սէքիզ եաչընտա գա-
ակմ պաստրդտա միչարիլէյհ Վէքիլպօլտա
քեա՞ին ժէզուիթ գօլէճինէ կէօնտէրիլմէ։
Ագ վագըթտան օրատա քէսպ ի նամու չէօհ-
րէթ էյլէյիպ, օն իքի եաչընտա իքէն ժէզուիթ-
լերին մահտաթըրընըն բէ"իս ի բուհանիսի Էպ
Վինսէնթ Փաւանիյէ խրիսթապէն լաթինճէ պիր
հիճվիյէ իրատ էթմէք չէրէֆինէ նա՞իլ օլտու։
1824տէ վալիտէսի վէֆաթ էթտիյինտէն,
Գէրտաաը սէնէ կէնճ Փէչի օ վագըթլարտա
Գօլէճիօ Բօմանօյա սահիպ օլմուշ օլան խա-
ճէլէրիյլէ պէրապէր Բօմայա հիճրէթ էյլէտի։
Միչարիլէյհ տարէլֆինունա 'ա"իտ պիր չօգ
միւքեաֆաթ վէ իմթիյազաթա նա՞իլ օլուպ,
քէնտինին քէմալ ը մա'լիւմաթընը եալընըզ
թահսիլ ի մէ'արիֆտէ տէյիլ, ֆագաթ ֆէլ-
սեֆէ վէ 'իլում ու ֆինունտա տահի իզ-
հար էյլէտի։ Միւտաէթի ի թահսիլիյէսինին
իթթիամընտա, միչարիլէյհ հէվի միճատէյէ
էթմէք իւզրէ մէյտանա կէլէնլէրէ գարշը պաչ
միճատէյճի լինթիխապ օլունտու քի, պու
իքմալը միւտաէթի էտէն պիր չայիրտէ թէվ-
ճիհ օլունա պիլմէն էն 'ալի չէրէֆ վէ իմթի-
յազ իտի։ Նամիզաճընը միչարիլէյհի պու
մէ"մուրիյէթինի 'ամէլի սուրէթտէ իճրա էթ-
մէքտէն մէն' էյլէտի։ Երիկիրմի իքի եաչըն-
տա իքէն օ չէրէֆլի պիր գօլէճ 'էօմրիւնտէն
սօնկրա 'իլմի տին միւտաէրրիսլիյի փայէսինէ
նա՞իլ օլտու։ Սինոի երկիրմի սէքիզէ վար-
տըգտա սիլք ի բուհպանիյէթէ տախիլ օլ-
տու։ Ցէրտաաը սէնէ Պէնիվէնթօ էյալէ-
թինէ վալի թա'եին օլունտու։ Պէնիվէնթօ
էյալէթի փափալարըն հիւքիւմէթ ի «Փէտէ-
րանէ վէ միւ'թէսիլանէլէրի» թահրընտա
գաչագճըլար վէ էչգիյա չէթէլէրինն եուվաաը
օլմուշ իտի։ Միւտաաէլէթինտէն իւչ կիւն սօնկ-
րա, կէնճ հիւքմտար թիֆօյտի հիւմմաըը-
նա թուրթուլտու։ Միչարիլէյհ քէսպ ի իֆա-
գաթ էթմէսի իւզրինէ, խայլը զէնկին քիմ-
սէլէրին 'ատէալէրինէ տախիլ օլաըգլարը էչ-
գիյա կիւրուհը 'ալէյհինտէ թէտապիր ի չէ-
սիտէ իթթիխազ էյլէտի։ Իւչ սէնէ պէնի-
վէնթօտա գալաըգտան սօնկրա, Մօնսինիօր
Փէչչինն րիւթպէտի Սփօլէթօ մէգամը վէ-
քեալէթինէ թէրֆի' օլունտու։ Միչարիլէյհ
պու մէվզը'ինտէ օլ տերէճէ մէհարէթ վէ
մուվաֆֆագիյէթլէ իճրայը մէ"մուրիյէթ էյլէ-
տի քի, քէնտինին թէրճէմէ ի ահվալընը եա-
զան մուհարրիրինն գավլինճէ «պիր զէման
Փէրուճիա հապսխանէլէրինտէ պիր միւճրիմ
պիլէ պուլունմամագտա իտի։» Անըն րիւթ-
պէտի քէմալը սիւր'աթլէ թէրֆի' էտիլմէքտէ
իտի։ Օ օրտուզ իւչ եաչընտա իքէն Փափա
էլչիսի սըֆէթիյլէ Պէլճիգայա կէօնտէրիլիպ,
'այնի վագըթտա Տամիաթթա սէր էվիսգօ-
փօսլըզընըն ֆախրի փայէսինէ նա՞իլ օլտու։
Միչարիլէյհէն Պէլճիգտաա կէօրէճէյի իչթա'-
լիմ ու թէրպիյէ մէա"ելէսինտէ պիր սուրէթ ի
թէավիյէ պուլմագ օլտըզընտան, քէնտինին
ումուր ը սիյատէտէ օլան իդթիտարը Պիրին-
ճի Լէօփօլտ կիսլի պիր հիւքմտար ը 'ազըլ
վէրվէրէ հիւանի թէ"սիր էթմիշ իսէ տէ,
միչարիլէյհէն թէրճէմէ ի հալինի եազան
մուհարրիրինն թահվիլինէ հաճէթ կէօրմէտիյէ
պա'զը էսպապա պինա"էն մէ"մուրիյէթինտէ
քեամիլէն մազհար ը մուվաֆֆագիյէթ օլտա-
տըզը կէօրինմէքտէ տիր. զիրա օգույօրըզ
քի «1845ին կիւզ մէվսիմի խրիսթտա րէսի-
տէ օլմագ իւզրէ իքէն, Օն ալթընճը Գրիգո-

րիոս Փափանըն Մօնսինեօր Փէչչիյի չայանը իֆթիխար սուրէթաէ իճրայը վազիֆէ էթ-մէքաէ պուլունմուչ օլոըղը պիր մէգամ ու մէ՞մուրիյէթինաէն կէրի չաղըրմաղա 'ազլը գանտը վէ զայրիհիւմ։» Ինկիլիթէրրատա պիր գաչ հաֆթա իգամէթ էթաիքաէն սօնկրա, Փէրուճիա էփիսգոփոսլըղ տա՞իրէսինի տէր 'էօհտէ էթմէք իւզրէ 'ավանէթ էյլէտի։ Մօնսինեօր Փէչչի օրատա օթուզ սէնէտէն զիյատ պիր միւտտէթ իգամէթ էյլէտի։ Պիր վիսգոփոս սըֆէթինաէ անըն կէչիրտիյի 'էօմրիւ 'արիզ ու 'ամիզ թէֆթիչ էթմէք կէօզիւմիւզ էօնիւնէ մուպահասաթը տինիյէ վէ ֆէլսէֆիյէյի կէթիրէճէյինտէն, միւշարիւէյին ֆա՞ալիյէթ վէ իչկիւզարլըղընըն 'ալ էտ տէվամ օլոըղընը, վէ քէնտի նէզարէթինէ հէվալէ օլոնան սիւրիւնիւն հէմ մատտի հէմ տէ մա՞նէվի իհթիյաճաթընը իքմալէ սա՞յ ու զայրէթ էյլէտիյինի պէյան էթմէք քիֆայէթ էտէր։ Էհալի իչին մէքթէպլէր, վէ բուհպան կիրուհինէ մախսուս գօչճէլէր թէ՞սիս, եախօտ զաթէն մէվճուտ օլանլարը թէչվիգ էտէր իտի։ Էյթամմանէյէր վէ էմնիյէթ սանտըղլարը միւշարիւէյին թանզիմինէ թէչէպպիւս էթտիյի էն նաֆի՞ թէ՞սիսաթլարտան ոը։ Քէնտինին վաթան ը ասլիսի իչին ա՞մալը խայրխանանէէտ պուլունմազը տա ուննութմատը։

Միւշարիւէյի 1853տէ գարտինալլըգ բիթպէսինէ թէրֆի՞ էտիլիպ, 1876տա Փափանըն սէրայընտա Գամէրլէնկօնըն մէգամընա գա՞իմ օլմագ իւզրէ քէնտինին էփիսգոփոսլըղ տա՞իրէսինտէն տա՞վէթ օլունտու։ Իքի սէնէ սօնկրա Տօգուզունճը Պիոս Փափա վէֆաթ էթտիյինտէն, Գարտինալլար մէճլիսի միւշարիւէյէ պիր խալէֆ ինթիխապ էթմէք իւզրէ վաթիգանտա թէճէմմիւ՛ էթտիլէր։ Պու մէճլիսին միւզաքէրաթը վէչք դրսսա սիւրտիւ։ Փետրվար այընըն 19ընա միւսաոլըֆ Սալը կիւնիւնիւն սապահընտա իւք միւզաքէրէ մէճլիսի իճթիմա՛ էյլէտի։ Պու մէճլիստէ 66 Գարտինալ հազըր իտի քի, պունլարտան տէօրտիւ Օնալըընճը Գրիգորիոս Փափա հազրէթլէրի թարաֆընտան մէզքիւր րիւթպէյէ թէրֆի՛ էտիլտիքէրինտէն, քիւրսիւէրի իւզէրինէ եէչիլ չուգա էօրթիւմիւչ իտի։ Մապագի 60 գարտինալլէր քէնտիլէրին օ փայէսինէ Տօգուզընճը Պիոս Փափա Թարաֆընտան թէրֆի՛ էտիմիչլէր իտի։ Սէյմրլ պիր բէյլէրտէն (իւչ գարտինալլար գուր՛ա միւֆէթթիչլիյի մէ՞մուրիյէթինի իճրա էթմէքտէ իտիլէր) եիկիրմի իւչիւ Գարտինալ Նօաքիմ Փէչչի իչչին վէրիլտի։ Այնի կիւն էօյլէտէն սօնկրա վուգուզ պուլան իճթիմա՛տա մէզքիւր բէյլէրին 'ատէտի օթուզ սէքիզ պալիզ օլոու։ Փափալըգ մէգամընա քէնտինին էնթիխապ օլունճաաղը իճթիմալինի կէօրմէտի իւզէրինէ Գարտինալ ֆէվգ էլ՛ատէ հէյէճան ու խէլէճանա կէլտիյինտէն, ֆէրտտը սապահ րէյ վէրիլմէզտէն էվվէլ հէման Գարտինալլար մէճլիսի հուզուրընտա քէնտինին Փափալըգ մէգամընա զայր իմիւնասիպ օլոըղընա տա՞իր պիր նութգ իրատ էտճէք իտի։ Պու հիքմայէյի նազլ էտէն Գարտինալ Պօննէչէյզ անը պու էֆքէարընտան վազ կէչիրմէյէ չալըշըպ, պու թէչէպպիւսինտէ մուվաֆֆադ օլոու։ Իւչինճիւ իճթիմա՛տա Նօաքիմ Փէչչինին լէյհինտէ գըրգ տէօրթ րէյ, եա՛նի էքսէրիյէթի ի արա իչչին յազըմ կէլէն պիւթիւն րէյլէրին իւչտէ իքիսինտէն տանա զիյատէ րէյ վէրիլտիյինտէն, միւշարիւէյէ տէ քէնտինէ թէվճիհ օլունան պու չէրէֆի, եա՛նի քէնտինին Գաթօլիք քիլիսէսինին րե՞իսի մուխլագը մէգամընա ինթիխապընը» գապուլ էյլէտի։ Միւշարիւէյի գըրտէմլի Գարտինալ չէմմասլար թարաֆընտան մէզպահա (սեղան) կէօթիւրիւլիւպ, Գարտինալլարա մախսուս օլան էրզէվանի էլպիսէ եէրինէ անա էլպիսէ ի սէֆիտի սէֆա պախչա իլպաս էաիլտիքաէն սօնկրա, եէրտէն եէրէ նագլ օլունա պիլէն Փափալըգ սանտալիյէսինէ օթուրթարըլար, վէ Գարտինալլարըն 'ուպուտիյէճէլէրինէ նա՞իլ օլոու։ Պա՛տէհու վաթիգան սէրայը էնտէրունընտան դըտէմլի Գարտինալ չէմմաս Գաթթէքրէնի թարաֆընտան էհալիյէ խիճմապէնաթի իւլ մէ՞ալ իլան, եա՛նի «Փափանըն ինթիխապ օլընտըղընը պա մէսէրրէթի 'ազիմէ սիզէ թէպչիր էաէրիմ» իլանը նէչր օլունտու։ Միւշարիւէյին Փափալըգ մէգամընա գու՛ուա էտէլիաէն պէրու իճրա էյլէտիյի իւզէր հէր քէսէ մա՛լիւմ օլոըղընտան, պու խուսուստա պիր կէօնէ պէյանաթտա պուլընմամըղա հաճէթ եօգ տը։

ՃԱՓՕՆԻԱ ՀԻՒՔԻՄԷԹԻ
(Տր. Կրէֆֆ Ֆոռաֆըֆֆան)

Եէրլի 'ալիմէրին 'արիզ ու 'ամիգ թէզահիգաթը, վէ Սաթօն, Սաթօն վէ էմալի էճնէսիլէրին թէթէպպիւ՛աթը տաղիպէյէրի ճաւփօնիանըն հալա պիր չօգ ուճագ թէֆէք թա՛սիլաթը սիյասիյէտէն վէ հիւքիւմէթճէ տէօրթ թէպէտտիւլաթ ը էսասիյէտէն կէչտիքլէրինի կէօսթէրիրլէր քի, պունլար պու պէնտտէ իւմիտսիզ իւզրէ թա՛րիֆ օլունաճագ տը։ Ասիա հույլալարընտան կէլէն ֆաթիհլէր, Գօրէատան ճաւփօնիա արչիվէլինէ կէչէրէք հայվանաթ վէ պալըգ ավլայէ կէչինէն եէրլիլէրի թահթ ը իթա՛աթա կէմիրտիքտէն օթնկրա, պիր տէրէ պէյլիյի ուսուլը հիւքիւմէթինի թէ՞սիս էյլէտիլէր քի, պու հիւքիւմէթին բէ՞սի իտտարէսինտէ նէմաթօ, եա՛նի Միւտտօ խանէդանընըն բէ՞իսի պուլունմազտտա իտի։ Պու ուսուլը հիւքիւմէթ թագրիպէն պիրինճի 'ասրտան եէտինճի 'ասրա գատտար տէվամ էթտիքտէն օթնկրա, իտտարէ ի մէրքէզիյէսի Թանկ սիւլէյմանտէն օլան Զին իմիբէրաթօրլարընըն ուսուլը հիւքիւմէթլէրինի գապուլ էյլէտիլէր։ Պա՛տէհու Միւտտօ, ալթը նէզարէթ եախօտ տա՞իրէյէր Թարաֆընտան մու՛ամէլէթ օլունան իքի մէճլիս վասըթասըյլէ—մէզհէպիյէ վէ միլքիյէ մէճլիսլերի վասըթասըյլէ իճրայը սալթանաթ էյլէտի։ Վիլայէթ վալիլերի պիր միւտտէթ ի մու՛այյէնէ իչչին Բիօթօտան խարճէ կէօնտէրիլիրլէր իտի։ Մէրքէզտէն փէք ուզադտա սաքին օլմագտա օլան գապուլէյէր քեամիլէն Թահթ ը իթա՛աթա ալընտըլար։ Տէօրթ 'ասր տէվամ էտէն պու միւտտէթ եախօտ տէվր պէյքի Ճաւփօնիա Թարիխինտէ էն փարլագ տէվր իտի։ Վէ լաքին Միւտտօլարը զահիրտէ մուգաատտա մագսէտլէր, հազիգաթ ը հալտէ իսէ ֆքզգ ու ֆիւճուր իճրասը իչչին մանասաթբրլարա չէքիլմէյէ Թէչվիգ էտէն Պուտտա մէզհէպի Թահթը Թ՞սիրինտէ հիւքմատարլարըն գուվվէթի մա՞լիյի զա՛աֆ օլոու։ Հիւքմատար տա՞իրէսինտէ պուլունան ուսուԹա էրպապ ը սիյասէթ, 'ալ էլ 'ումում իզտիվաճ ճիհէթիյէ քէնտիլէրին աղրիպասը պուլունան մա՛սումլար եախօտ չօճուգլար լէհինտէ հիւքմատարլարա Թէրք ի սալթանաթ էթտիրիրլէր իտի։ Փայիթախթտա հիւքիւմէթին պու վէճհէ զէվալ ու ինգըրաղը 'ասքէրի գուվվէթ ու իգթիտարըն վէ չախսի նուֆուզ ու Թ՞սիրին Թէզայիւտիւնէ, վէ ճէնգճիլէրին հուտտա պոյունտա պուլունան չէօնրէթչի՛ար ճէնէրալլարա պիր բապըԹայը գավիյէ իլէ Թապէ օլունմամըշտա սէպէպ օլոու։ Լէն Նինայէ պու ճէնտարալլար քէնտիլէրին նազար ը տիգգաթընը ճիւմլէ 'ասլլարըն Թահթ ը իթա՛աթա կէթիրիլտիքլէրի մէյտան ը մուհարէպէտէն զիմմաը հիւքիւմէթին զատպ օլունա պիլէճէյի տա՞իրէ ի հիւքմատարիյէ չէվիրիլէր։ Զիրա պիր զէման բագիպ ճէնկեավէր 'աչիրէմլէր պիրի պիրլէրինէ հասէտ էտէրէք եաչատալար իսէ տէ, էն նինայէ Միհամաօթա վէ Թէյրա միյանէսինտէ Ճաւփօնլըլարըն գանը տախիլի՝ մուհարէպէտի պաչլատը քի, պու մուհարէպէտէ Թէյրա 'ամէլի սուրէթէտ մանվ ու նատպէտիտա օլոու։ Պա՛տէհու իմիբէրաթօրլըղն իճրայաղաթ ը մախսուսէսինի Թահատիտա էտիպ, հիւքիւմէթի էհալիյինին իրատէթինէ մէրպութ օլան պիր հիւքիւմէթ ի մէչրուԹէ հէյ՞էթինէ գօմագատան 'իպարէթ տիր։ Պիր պուչուգ 'ասր տէվամ էտիպ 1868տէ իճթամ պուլան հէյէճան վէ գարըչըղըգ սէնէ ի մէգքիւրէնին Սպրիլ ա-յընըն ալթըսընտա, Բիօթօտա քեա՞ին Նինայընըն պէօյիւք գալ՛ասընտա Միհամաօնըն իլահալար վէ հնսանալար հուզուրընտա վուգուզ՝ պուլան եէմինիյէ սէր մէնզիլ ի մագսուտտա վասըլ օլոու։ Ո զէման միւշարիւէյէ, հիւքիւմէթին մու՛ամէլաթընըն էֆքէարուտ արայը 'ուումուիյէ իլէ գարարկիր օլաճաղը պիր միլլէթ մէճլիսի Թէչքիլ էտէճէյինի վա՛տ էյլէտի։

Ղարագ էրպապ ը վուգուֆ ու մա՛լումաթընըն Թահթ ը Թաստըղընտա օլոըղը իւզրէ, հիւքիւմէթի մէչրուԹէ պիրտէն պիրէ մէյտանա կէթիրիլէմիյէպ պիրի Թէարիճ նէչվ ու նիւմա պուլմաը ոըր։ Ճաւփօնիալըլար պու գավլըն սըհհէթինի պա Թէճրիպէ Թաստըգ էյլէտիլէր։ Նազիք սուրէթէտ գուրուլմուչ ասլապ վէ մաքինա վէ նէճան ու մուվաֆֆագիյէթէ պէհէմմէհալ մուզաթազի օլան Թէճրիպէքեարլըգ օլմագսըզընը իւք տէֆ՛ա Թէճճէմմիւ՛ էտէն միլլէթ մէճլիսլերի նաֆիլէ օլոու։ Միհամաօնըն Թահթ ը էմր ու նէզարէթինտէ օլան վիւքէյա վէ նուզզար պու մուվաֆֆագիյէթսիզլիքլէրի իրա՞է էտէրէք, վէ կէօզլերի էօնիւնէ չըգան մէա՞էլէլերին էհէմ-

միչեթինաէն այըգարագ, զայր ի մէս՞ուլ վէ սայքի մուխլագ պիր ուսուլ ու մէպղէք իթ-թիխազ էյլէտիլէր։ Վուգու՛ պուլան փրօ-թէսթօլար վէ հարաքեաթ ը 'իսեանիյէ, մահ-պուսիյէթլէր վէ թօփ վէ թիւֆէնքլէր իլէ միւճադաթ օլունսուուլար։ Մաթպու՛աթ թահ՚ը թազեիգէ ալընըպ, եիւղէրճէ միւ՞էլլիֆլեր քէնտի խաստ օտալարընտան մահպես հիւճ-րելէրինէ կէօնտէրիլմիլէր։ Սուրէթ ի զա-հիրէտ սէմանըն օզլու քէնտի վա՛տընըն խի-լաֆընտա հարէքէթ էյլէտի։ Պու հալ 1881ին Հոկտեմբերինին 12 սինէ գատար տէվամ էտիպ, վագ՚թ ը մէղիւրաէ էֆքեար ը 'ումումիյէնին թազեիգի թահ՚թընտա Միգատօ քէնտի եէ-մինինի թէճահիւէ 1890 տա պիր մէպ՚ուսան մէճլիսի թէչքիլ, վէ իմիէրաթօրի իմթիյա-զամ ը մախսուսէնին թահսիտ օլունսուճաղը-նը պէյան էյլէտի։ Թա օլ վագ՚թա գատար փօլիթիգա իմթիլալճըլարընա եա գամլ եա տա գայտ ու պէնտ էաէրէք զընտանա իլգա էմմէքլէ մուգապէլէ օլունսուր իտի։ Պու ճիւմլէ իլէ պէրապէր հիւքիւմէթ կէրէք քէն-տինի կէրէք էհալիյի, արթըգ թէ՞իսիր օլու-նամայան եէնի ֆարզլար, մէս՞ուլիյէթլէր վէ թէհլիքելէրէ թէարիճէն հազըրլամագտա տըր։ Վիլայէթլէրտէ 'ատի մէ՞մուրիյէթլեր իչիւն հէր րէյ վէրմէք սէլահիյէթինէ մալիք օլանըն քէնտի գուր'ասընը եազմագա մէճպուր պու-լունտուղը իմթիխապաթ ը մահալլիյէ, վէ մա-հալլի վէրկի վէ մէսարիֆաթը թահ՚թ ը թէ-զէքքիւր վէ միւպահէսէյէ ալմագ իւղրէ ու-ֆագ մէճլիսլեր թէ՞սիս վէ թէհլիքէ օլունմուշ-լար տըր։ Սէնէր մուխթէլիֆ թարղ ու ուս-սուլար իլէ —եա՛նի մէքթէպլեր, զաղէթա-լար, քիթապլար վէ միւպահէսէ ճէմ՚իյէթլէ-րինէ էհալի վէ ասըլզատէկեան թազեմը քէն-տիլերին միւաթագպէլի իչիւն թա՛լիմ օլուն-մագտա տըրլար։ 1884 Յունիս 6 տա ասըլ-զատէկեան զիւմրէսինտէ եէնի պիր թէչքի-լաթ իճրա օլունուսպ, պէչ մուխթէլիֆ իլ տէ-րեէ սընըֆլարա թազսիմ օլունտու քի, պու սընըֆլարըն իչինտէ քէնտիլերին ասար ը պէրկիւշիտէլերի վէ իզհար էյլէտիքլերի էհ-լիյէթ ու մէղիյէթլերի սայէսինտէ մէղքիւր բիւթպէյէ թէրճի՛ օլունմուշ էրպապ ը իդ-թիհատան չօղլարը պուլունմագտա տըր։ Պու սունուճ ը միւմթազէ ա՛յան մէճլիսինին ա՛զասընը թէչքիլ էյլէյէճէք տիր։ Թէգատ-սիւմիւն էն 'ածիպ վէ ճէսարէթէ միւհիմճ տատը 1883, Դեկ. 22 տէ ալընտը։ Օ վա-գըթ իւչ պաչ վէքքեալէթլեր լաղվ օլունուպ, բիյասէթինտէ եալընըղ պիր պաչ վէքիլ պու-լունան եէնի հէյ՞էթի ի վիւքէյա թէչքիլ օ-լունտու։ Մէզահիպ մէճլիսի գուրուչուպ զա-'իճլէնմէ վէ օն տօղուզընճը 'ասրըն հալա-սընտան զաթէն քէնտիլիյինտէն զա՞իլ օլուպ մէյտանտան գալգընը իտի։ Պու թէպտիլաթ վասըթասըղէ ձափօնիաներն ուսուսլը սիյա-սիյէսի տաճա զիյատէ թէվլի՛ ու իքմալ ի-չիւն սատէչէտիրիլտիքտէն մա՛տա, մէմլէ-քէթ ի միւշարիւէյհայա 'ասրլարտան պէրու թարի օլան պէչա ու մուսիպէթլէրտէն պի-րինին վիւճուտը մէյտանտան գալգտը։ Պու թէրթիպ սայէսինտէ հիւքիւմէթ սէքիզ պին մէ՞մուրլարա եօլ վէրմէյէ մուգթէտիր օլու-ղընտան, չօգ քիմսէլէր միրի փարասընտան պաչգա փարա գազանմագ իւղրէ տիւքքեաս-նա, թարլայա, տէսթկեահ պաչընա, եախօտ փազարա 'ավետ էյլէտիլէր։

Ի՛թիգատ ը 'ածիզանէմճէ, ձափօնիալըլար 'ինայէթ ի Բապպանիյէ տէլալէթիյլէ 1890տա պունտան 20 սէնէ մուգատաէմ թէչքիլ օ-լունա պիլմէսի միւմքին օլանտան տատա ա՛-ա պիր ուսուլը հիւքիւմէթէ նա՞իլ օլաճագ տըր։ Սուրէթ ի զահիրէտէ օլան իմթիլտիֆ-լարա բազմէն, Ճափօնիա հիւքիւմէթի, 1868-ին թանզիմաթ ու իսլահաթընտան պէրու թէնվիր ի էֆքեար վէ թէրագզը թարիգինտէ թէգատաիւմ էյլէմիչ, վէ Շարգի Սահատա էն ա՛լա ուսուլ ը հիւքիւմէթէ նա՞իլ օլունճայա գատար տա պէօյլէ տէվամ էյլէյէճէք տիր։ Իմթիմալ քի Ճափօնիա իլէ Զին տէվլէթլերի արասընտա օլան էն պէօյիւք փէրգ Ճափօ-նիանըն գուվվէթլի իտարէ ի մէրքէզիյէսին-տէ տիր։ Սիյասիյաթ նօգթա ի նազարընտան, Զին տէվլէթի «Քէմիքսիզ պիր ճէպպար,» Ճա-փօնիա տէվլէթի իսէ քէնտի չէվրէթ ու գուվ-վէթինին էվճ ի ա՛լասընա վասըլ օլմուչ պիր փէհլիվան տըր։ Մէրքէզտէ օլան գուվվէթ սէպէպինտէն Ճափօնիանըն 'ադըլլարը հայ-րէթտէ պրագտաճագ սուրէթտէ թէգատաիւմ էթմէսի միւմքին տիր։ Փէքինտէ հիւքիւմէթ-րէն զա՛ագ սէպէպիյէ Զին տէվլէթինին ա-հատա ը նասը փէք տուրզուն պիր հալտէ տիր։

ԴՐԶԱՄԸԴ

Դըզամըգ, ֆէնա պիրնէղէ, սէս պօղուգ-լըղը, էօքսիւրիւք, տպսըրմա վէ կէօղ զա՛աֆը 'ալամէթլէրիյլէ պաչլար։ Տէօրտինճի կիւն աչնտա լինտիֆա՛աթ, եա՛նի գըրմըզը լէքէլէր զուհուր էտիպ, օրատան եիւզէ վէ վիւճուտըն հէր թարաֆընա լինթիչար էտէր։ Պու գըր-մըզը լէքէլէր, գըզըլ հիւմմա լինտիֆա՛աթընտա օլաբընտան տատա գօյու գըրմըզը օ-լուպ, վիւճուտըն սաֆհընտան տրչարը տօզ-րու պիր միգտար քէսպի թէրէֆֆիւ՛ էտէր-լէր։ Գըրմըզը լէքէլէր իւք տէֆ՚ա զուհուր էյլէտիքլերինտէ, տերինին իւղերինտէ քիւ-չիւք հիլալ, եա՛նի գավա չէբլինտէ տիզիւմիչ փէրէ ըսբրըմլարընա պէնզէրլէր։ Պէօյիւք թէհլիքէ ագ ճիյէր իմթիհապը փէյտա էտէն ասզուգ ալմագտա, վէ հատտէն աչբրը իմթի՛-մալտան, եախօտ հատտէն զիյատէ գուվվէթլի պիր զիյա էօնիւնտէ օթուրմագտան կէօղէ-րին լինճինմէսինտէ տիր։ Ինասթա հավասը է-յի թէճահիտ օլունմուչ վէ 68 ֆարէնհայթ եախօտ 20 Սանթիկրատ տէրէճէսինտէ գըզ-տրըլմըչ պիր օտատա եաթբրըլմալը տըր։ Փէնճէրէնին իւսթ թարաֆը պիր գաչ փար-մագ աչզգ պրադըլըպ, հավա ագընթըընըն ճէրէյանընը մէն՛ իչիւն միւմքին իսէ պիր ֆանէլա իլէ էօրթիւլմէլի տիր։ Թէճահիտ հավա զարուրի օլտըղընտան, պու թէճահիտ հավա 'ամէլի օտայը լազըմընտան զիյատէ սօ-ղուտըրսա, հավանըն թա՛տիլի իչիւն պիր աթէչ եագըլմալը տըր։ Կիւնտէ պիր տէֆ՚ա սիւնկէրլէ պիր սըճագ սու պանեօսը օլմալը տըր։ Ինասթանընն ալթընտա վէ իւսթիւնտէ դաթլանմըչ ֆանէլալար գօնուլուպ, կէճէ էլ-պիսէսի չըգարըլմալը, վէ պանեօ էտիլտիյի վագըթ իսասթա սօղուգտա պրագըլմասընն տէյիւ սիւնկէրի թուռան էլ իւսթ եօրղանընն ալթընտան կէչիրիլմէլի տիր։ Պանեօ վագ-թընտա փէնճէրէ գափատըլմալը տըր։ Էյէր լինտիֆա՛աթ չօգ ազրը սըղըյա պա՛իս օլուս յօրլար իսէ, վիւճուտ զէյթ եաղը իլէ օղա-լանմալը տըր։

Կէօղէր զիյատէն քէմալը տիզդաթլէ մուս-հաֆաղա օլունուպ, թէքրար քէսպ ի գուվ-վէթ էթմէլէրինէ գատար պիր չէյ օգուհաղա միւսա՛ատ օլունմամալը տըր։ Պու թէճա-պիր ի իմթիյաթիյէ իթթիհատ օլունմատըղը հալտէ, թէհլիքէլի իւլթիհատ վէ տա՛իմի կէօղ զա՛աֆը փէյտա օլա պիլիր։ Պու գայտ ու չարթլար թահ՚թընտա պիր չօճուղը էյլէնտի-րիպ մէս՛ուտ սազլամագ էքսէրիյէ փէք կիւճ տիր։ Էյի պիր խըտմէթքար գատընըն նէ-նէճէյի կիւճլիւքլէրտէն պիրի պու տըր. զի-րա չօճուղըն միւտատէթ ի հայաթընտա նա՞իլ օլաճագը բահաթ ու սա՛ատէթի պու սըրա-տա էտիլէն տիզգաթ ու իհթիմամա մէնուճթ տըր։ Սօղուգ ալմատան սագընմագ իչիւն, հէմ լիպատար գուլլանըլմագտան էվվէլ զըզ-տըրըլըպ հավալանմալը տըրլար։ Կէճէլիք իւղերինէ կիյիլէն պիր ֆանէլա հէլէք պէօ-յիւք պիր մուհաֆազա տըր։

Հէզհան, եա՛նի սայըգլամա զուհուր էտիպ տէ իմտիֆա՛աթ ավանսըղ զա՞իպ օլուրլար իսէ, խասթա հէր գօղասընտա տէօրթ գաչըգ տօլուսը խարտալ պուլունան սըճագ սու իւ-չինէ գօնուլուպ պիր գաչ տագիպէ սօնկրա սուտան չըգարըլմալը, սըճագ հավլըլար իլէ 'աճէլէթէն գուրուսուուլմալը, վէ տօգթօր հէ-թիչինճէյէտէք եօրղանլար իչինտէ սարըլմա-լը տըր։ Պիր չօճուղըն նագդը չափուք չա-փուք աթըպ տա ույգուսը կէլմէքտէ կէօրիւ-նիւրսէ, կէօքատէ պիր իմթիզամսըզըգ 'ալա-մէթի քէչֆ էթմէք իւղրէ թէնէֆֆիւս քէ-մալ ը տիզդաթլէ կէօղէտիլմէլի տիր։ Թա՛ա-մըն պաչլըճա մատտէսի սիւտ օլմալը տըր։ Սիւտ եավան չօրպատա, եօղուրթ գաթըը-ղընտա վէ սիւտ իլէ եուսմուրթա ագընտան 'իպարէթ օլարագ Գըսթարտա թա՛պիր օլունան թա՛ամտա վէ էլմասիյէտէ գուլլանըլա պիլիպ, արատա պիր տանա էթի չայը, փիլիճ եահ-նիսի, գօյուն էթի եահնիսի, վէ էթմէք գը-զարթմասը տա գուլլանըլա պիլիր։

ՄԷՔՔՈՒԼԱՐ

ԷՐԶԻՆԿԵԱՆՑԱՆ

Կէչէն ճուա՛տ ագչամը ալաթուրգա սա՛աթ 1 սուլարընտա չէհրիմլուտէ զայէթ էսէֆէն-կիզ պիր վագը՛տ վուգու՛ պուլտու։ Իւքի սէրխօչ 'ասքէր ֆէնտ պիր մագսէտ իլէ պիր էրմէնի տէլիգանը Թօփմաուլար։ Ֆագաթ կէնճ անլէրին էլինտէն գաչմագա մուվաֆ-ֆագ օլուպ, գօչորը սըրատտա եիւքսէք սէս իլէ իմտատ տէյիւ պաղըրմըշ, վէ սէսի իչի-տէն պիր թագըմ էրմէնի կէնճլէր, անը գուր-թարմագ իչինն գօչուպ 'ասքէրլերի թէքթիր էթմէյէ գալգըշտըգլարընտա, 'ասքէրլերտէն պիրի քէնտի սիւնկիւսիւնիւ չէքիպ կէնճլեր-տէն պիրինի էլինտէն եարալամըշ։ Պունըն իւղերինէ պաչգա պիր կէնճ 'ասքէրլերի թա՛-գիպ էթմէքտէ մէրգումը տախի գասընընտան եարալամըշլար, ֆագաթ պու սօն կէնճին ալտընը եարա մուհիքօլարագ, ղէվալը Փա-զար էրմէսի սատահընտա վէֆաթ էյլէտի։ Միւթէվէֆֆա Ռուբէն էֆ. Միչիճեան 22 եաչընտա ուղուն պօյու, կիւղել հէյ՞էթլի, ճէսուր վէ 'ալի ճէնապ պիր կէնճ օլուպ, հէր քէսին հիւսն ի թէվէճճիւհիւնիւ գաղան-մըշ, վէ տօսթ ու ըէֆիգլերինին իֆթիխարը իտի։ Միւթէվէֆֆանըն փէտէրի չէհրին միւ՛-թէպէր թիւճճարընտան պիրի օլուպ, գա-՞իմ վէտէրի Ցարուխիւն էֆ. Գազանճեան, միւխթէլիֆ 'ալի մէ՞մուրիյէթլէրտէ պուլը-նըպ՝ կէրէք քէնտի միլլէթինէ վէ կէրէք հիւ-քիւմէթէ ուղուն վագըթ խըտմէթ էթմիչ տիր։ Միւթէվէֆֆա կէնճին քէնտինի վուս-ըան տէյիւ կէօսթէրտիյի 'ասքէր չիմտի մահ-պուս տըր։ Զիքր օլունան կէնճին պէօյլէ պիր հալտէ վէֆաթը էհալիյի զիյատէսիյլէ թահ՚րիք էթմիչ օլմագլէ պէրապէր, 'ասքէր-լերին մա՛ատէլէ ի թէճավիւզքեարանէսինէ, վէ խուսուսա իչկինին թահ՚թ ը թէ՞սիրինտէ իթրա էլէմէնթլերի չէյլերէ, պիլթ թապի՛ հիւ-քիւմէթին տիզդաթընը տա՛վէթ էտէճէք տիր։ Միւքէտտէր տօսթլարը՛զդա քէնտի իչթիրաք ը հիսս ու տէրտատաչըղը՛զդը թագ-տիմ էթմէքլէ, էլէմ ու քէտէրլէրինտէ մու-

հիպ Փէտէր վէ Խէլասքեար Թարաֆընտան Թէսկլի պուլմալարընը իսթիրհամ էտէրիզ։

Կէչէն հաֆթա պիր գաչ կիւն խարիգ իւլ 'ատէ սօղուգ օլմասըյլէ չօգլար էօքսիւրիւքատէն, սօղուգ ալմագտան վէ սըթմատան միւթէզարրիր օլմագտա սըրըլար։ Տիւն պահար հավասը իսի, պու կիւն իսէ հավա պուլութը, եաղմուրը վէ սօղուգ սըր։ Հավանըն պէօյլէ պիրտէն պիրէ Թէպէտտուիւս չօգ ատֆ'ա տիդգաթսըզ օլանլար իւզէրինէ վէխիմ նէթիճէլերի սէպէպ օլմուշ օլաըզընտան, էհալինին պէօյլէ վապըթլարտա խուսուսիյլէ տիգգաթ ու իլթիյաթը էլտէն պրագմատութը վաճիպ սիր։

Էրզրում օլասընտա պուլընան կիրիչք քէօյիւն Տէր Հաճընաքտա իամինտէ պիր փաթսը քէնտի չահսի պօրճլարընտան գուրԹուլմագ իչիւն 22 այտան պէրու եէրտէն եէրէ տօլաչըգ լ'ատէ Թօփլամագտա օլտըզը հալտէ, Թարիհտէն 12 կիւն էվվէլ եապընատա պուլընան պիր քէօյէ եէթիչիպ, կիրակի սապահընտան քիւիսէատ խըտամէթէ տաճի իչթիրաք էթտիքատէն ատնկրա, էհալի մէրգուզմըն սէօզ վէ մու'ամէլէսինտէն իքրահ էտէրէք անը քէօյտէն Թարա էթմիչլէր։ Մէրգում կիթտիյլէ վապըթ պիր բուհպանա ատա եապըշմագ պիր սուրէթտէ հավայը լ'ատէթլէր իւէ տօլտուրմըշ սըր։

Ա.Եֆեֆէրէն Փագարիճ մուհտիրի Նոյ. 13 Թարիհիլի նէչր օլունան պիր մէքթուպընտա մէղքիւր քէօյտէ Փրօթէսթանթլարրն հէնուգ իգամէ էտիլէն կիսկէ քիւիսէսինի միսիօներլէրին սա'յ ու զայրէթինէ համ էթմիչ իտի։ Պու քիւիսէնին ինչասը մահալը մէղքիւր վ'իւլի Պատ. Յովհաննէս Յարութիւնեանըն ճիատի օլան սա'յ ու զայրէթի իւէ օրատա պուլընան քիւչիւք ճէմա'աթըն եարարմընա համ օլունսա տահա տօզրու օլուր։ Պու քիւիսէ իչիւն օլան Թէքմիլ մէսաբիճ, արսանըն ֆիյէթի տաճի տաճիլ օլարագ, 200 լիրա գատար օլուգ, պու մէպլաղըն եալընդուգ 75 լիրասը Պօրա Թարաֆընտան վէրիմիչ սիր։ Պու քէօյ Թագրիպէն 100 խանէտէն 'իպարէթ օլուգ՝ իչ մէքթէպէ մայիք սիր։

Լուսաւորչական պիրատէրլէրին 75 չայիրտի օլան պիր մէքթէպի օլուգ, իքի խօճա վասըթասըյլէ իտարէ օլունմագտա սըր։ Իչ պու մէքթէպ Փրօթէսթանթլարրն սա'յ ու զայրէթինին տօլայըտան օլան պիր սէմէրէսի տէնիլէ սէզա սըր։ Փրօթէսթանթլարրն օղլան մէքթէպինին 30 չայիրտի վար սըր. պունատան մա'տա հէման օլ գատար գըզ վէ կէլինլեր, էվվէրի տօլաչան պիր մու'ալիմէտէն տէրս ալմագտա սըրըլար։ Հէր եվատ աշխարհաբար Բիթապ ը Մուգատասէլէր օլաըզը կիպի, Փրօթէսթանթ վէ Լուսաւորչական քիւիսէլէրինատ գրա"աթ էտիլէն Բիթապ ը Մուգատասէլէր տաճի աշխարհաբար սըրըլար։ Պու քէօյատ Շէյթան տաճի վար գուվվէթիլլէ իչէյիպ, «Նինայէթինատ եըլան կիպի սօգար վէ էնկէրէք կիպի ըսըրըր օլան» չէրապա էփէյ քիմսէյէրի գուլ էթմիչ սիր։ Հապիգաթէն չէրապ միւթահպի, վէ միւգիր զավզաճը սըր. վէ անա միւգթէյա օլան 'ապիլ աէյիլ սիր։

* * *

Էրզինկեան Դեկտ. 14, 1887

ԵԷՐԷ ՊԱԳԱՆՏԱ ԶՕՊԱՆ ԹԱԽՍԻՍԻ ՎԷ ՔԻԼԻՍԷ ԹԱԳԻՏԻՍԻ

*Եէրէ պագան Գօզան տաղլարը արասընտա տօզանն պէչ խանէտէն 'իպարէթ պիր զարիյէ սիր։ Օն եէտի սէնէ մուգատատէմ Լուսաւորչական Հայլարըն մէքթէպ խօճասը պիր Թաճիրատէն իչթիրա' էթտիյի 'Ազիզ Բիթապտր 'էօմրիւնատ իւլք ատֆ'ա օգուչարագ զայէթ միւթէ"սիր օլուռզընտան, տօսմլարընը դանաբրարագ արաարընտա պիր չիրքէթ Թէչքիլի իւէ Բիթապ ը Մուգատասէնին նատրնա պիր խանէ ինչա, վէ հէր «Բապպէն կիւնիւնատ» տինկլէմէյէ հավէսքեար օլանլար իւէ «Բիթապտարը Թէգթիչ էթմէյէ» միւպաչէրէթ էթտիլեր, լաքին պա'զըար Թաթրաքընտան անէրէին մագսատինէ մուխալէֆէթ էտիլտիյինատէն, մէղքիւր խօճա պիր գաչ րէֆիգլեր իւէ այրըլըգ, պիր Փրօթէսթանթ ճէմ'իյէթի Թէչքիլ էթմէյէ մէգպուր օլաուլար։ Հէյնն պու վաղթատա Մար'աչ 'իլմի լւսէի Թալէպէլէրինատէն պիրիսի իթ-Թիֆագէն օրայա կիթմիչ իտի։ Մէղքիւրթաւէպէնին չէքտիյի Թ'ատտիլերի եէնէ ատ քիւչիւք սիւրիւյէ օլան վագթա միւնատիպ եարըրմըարը հալա գիչը օլունուր։ Օլ վագըթտան պէրու կէրէք վագըթ վագըթ արալըրընտա պէղի զայրէթ էտէն վա'իզէրինն էմէքլերի, վէ կէրէք արա սրրա վա'իզսիզ գալարգալարընտա մէղպուր իսօճա վէ տինատար պիրատէրլէրին սա'յ ու զայրէթլերի իւէ, հէմ պիւիթիւն քէօյ էհալիսի գատմ հալէրինէ նիսպէթէն ալտագը համիտէ վէ ամվար ը հատանէ ճիհէթիւէ պէտլի Թէպէտտուիւսթա մալիք՝ հէմ տաճի քիւչիւք Իճէրլի ճէմ'իյէթ սայըտա՝ վէ բուհանի զայրէթլերինատէ քէտգ ի Թէրագգի վէ Թէպէտտուիւմ էմմիչ տիրլէր։ Շիմտի օմուզ պէչ խանէյի հավլի եիւզեէթմիչ պէչ նուֆուսատան 'իպարէթ օլտուգլարը Թագտիրատէ, քէնտիլէրինէ պիր չօգան տա'վէթ էթմէյէ գարար գըլարագ, ագաէմճէ արալարընտա պիր միւտատէթ վա'զ էմմիչ օլան Մար'աչը Պր. Կոսգան Մօմճեանը տա'վէթ էտիպ, մէրգուզմ տաճի իճագլէթ էթտիյինատէն, քէյֆիյէթ պու սէնէ 'Այնթատտա Թէճճմիւ' էտէն Կիլիկիա իսթիհսատընտա'արզ օլընմատը իւէրէրինէ, իսթիհսատ իճագլ ու իճրատսըներ Ատանա Միսիօների Ֆազ. Պատ. Մանթկոմրի, վէ Կիլիկիա սէմինինատէ գոնչու քիւիսէլէրին չօգան վէ վա'իզլերինէ հէվալէ էթմիչ իտի։ Անէր տաճի մահը հազըրըն ալճընճը կիւնիւնատ եէրէ պագանտա Թէճճմիւ' էթմէք իւէ, մէրգուզմ Պր. Կոսգանը չահսի ալինտարըզը, վա'իզլիքատ օլան մագսատի, վէ 'իւմի 'իւահի մէս"էյէսի խուսուսպարընտա օլան մա'իւմաթ վէ 'իսթիգսատը ճիհէթլերինատ 'ալէնէյն իսթիհսան էթտիքատէն ատնկրա, վերիւլեն ճէվապտարտան մէյնուն օլարագ, ֆէրատտսը փագար կիւնիւ խըտամէթի մէղքիւրրն իճրատրնա գարար գըլարար։ Պէօյլէճէ 1887 Նոյեմ. 7ատ՝ եէնի քիւիսէ իսրնճա իսրնճ ատուս օլարզը հալտէ, Սիս վա'իզի Պր. Ա.ւադ պիր ատու'ա իւէ խըզմէթէ պէտ, Կիւրիւմզէ վա'իզի Պր. Պետրոս Թէրէննիւմ իչիւն պիր իւահի Թագտիմ էթտիքատէն ատնկրա, Սարգիս Տէվրեան Եուհ. 13. 15. 16 այէթլերինի էտատ ը քէլամ իսթիհսատ էտիպ՝ չէպանըն վաչֆէպէ, Ճանըզրըն Խոհնէր վէ ընէյտաթսիսատ օլարագ՝ Բուհ իւէ Գուտտ իւէ միւշարէքէմատ, Կիւնհանգերարտա ատօսթ օլուգ, խայրխահանէ իչթիրաք ը հիսս կէօսթէրմէքատէ, սիւրիւսիւնիւն մա'մուրիյէթի իչիւն ատու'ա էթմէքատէ, Բիթապ ը Շերիֆի, խուսուսա խրիսթիյանըզըղըն էտատի Թա'լիմաթլարընը էյի մէչգ էտիպ ատֆի վէ ատատ լիտան իւէ վա'զ էթմէքատէ Բչխոտսըն էօղնէյնէ ֆՐՐնատ էՐՆՖ+ իտիյինի պահն էթտիքատէն ատնկրա, Պատ. Մր. Մանթկոմրինին Թահսիս ատու'ատը իւէ հազըր օլան իքի չօգան պիրլիքատէ օլարագ, էլչերինի Պր. Կոսգանըն պատը իւզէրինէ գոյուպ, միւմանիչկի քէնտի մուգատատէս խըզմէթինէ Թահսիս էյլէտիլեր։ Պա'տէհու պու խըտամէթ իչիւն խատսէթէն լինչատ էտիլմիչ պիր իւահի Թէրէննիւմ էտիլտի։ Պատ. Սարգիս Պիլէգիքճեան չօգանտա խրիսթոպէն վագիֆէտինէ 'ա"իտ պիր գաչ խուսուս Թահսիյէ, Ս. Տէվրեան միւշարէքէթ իչիւն տաղ էլինատէն Թուռ Թուպ Թէպրիք, վէ Սիս վա'իզի Պր. Ա.ւադ Շիրաճեան քիւիսէյէ խրիսթոպէն չօգանըն Թէ'այիւշինէ տա"իր նատիհատ էթտիքատէն ատնկրա, Պատ. Կոսգան Մօմճեանըն պէրէքէթ տու'ատըն 'արզ էթմէտիյէ խըտամէթ խրիսթոս վէգիր օլատու։

Եէվմի մէղպուր ալաճուրքա տա'ատ ատքիգատ տէֆ'ա Թէճճմիւ' էտիլիպ, եէնի ինչա էտիլէն քիւիսէնին Թագտիս խըզմէթինին իճրատտ պիրատէրլէր Թատաքնատան արզու էտիլտիյինատէն, Շար չօգանը Պատ. Ս. Պիլէգիքճեան օլ պատճէ պիր միւ"էսիր վաղ' էթտիքատէն ատնկրա, Պր. Գրիգոր Սէֆէրեան ինչա"աթըն բափօրթըը օգուտու։ Իչպու բափօրթա նագարէն, քիւիսէնին ինչասընա օլունան ճիւմլէ մէատրիֆ 9,000 զրչ. օլուգ, 3,700 զրուչ Պօրա Շիրքէթի Թարաֆընտան իհան, 3,600 զրուչ ճէմ'իյէթ, 500 զրուչ կէնճէլեր, պագիսի ֆէրուլեր Թարաքընտան վէրիլէրէք, քիւիսէ կիւզել վէ միւքէմմել պիր սուրէթլէ կավըըզպ պիթմիչ սիր։ Պու բափօրթատան ատնկրա, Պր. Ա.ւադ Շիրաճեան քիւիսէնին Թագտիս տու'ատընը 'արզ էտէրէք, քիւիսէ պինատը Ալլահա վագթ ու Թէպիմ էտիլտի Պա'տէհու Պատ. Մօնթկոմրինին 'Աչայի Բագգանի ատֆրասընա րիյատէթիլլէ իչգու խըտամէթէ տաճի խրիսթամ վէրիլտի։

Հապիգաթէն օլ կիւն՝ տէյլ սալթ Եէրէ պագան էհալիսի իչիւն իլլա էթրաֆընտա պա'զըար պիր վէ պագըար իքի կիւնլիւք եըրագ օլան կիւրիւմզէ, Սիւիֆտան տէրէ, Քիսէնիա, Գա'լա տէրէսի, Պաղչէճիք, Թաչճը, վէ ախէր Բուհ վէ էրմէնի քէօյէրինատէն Քելամա ատատամըզ կիպի կէլէն պիրատէր վէ հաթթա հէմչիրէլէր իչիւն մէսէրրէթպախչ պիր կիւն օլատու։ Հագդ Թա'պա օլ կիւն էքիւէն հայաթ Թօխուտմունու խէյտա իչիւն մէկլէտար էտիպ՝ նատպ օլունան եէնի չօգան վատիհատագդ օլ տաղլարտա օլան միւհիմճ ճանըլարը Իճրիլին տիւնատատա վէ ախրէթատ պախչ էթտիյի սա'ատէթ վէ խէյտընա հիսատատ էթմէսինի տու'ա վէ նիյազ էտէրիզ։

Հաճըն ՍԱՐԳԻՍ Հ. ՏԷՎՐԻԿԱՆ

Նոյեմ. 30, 1887

Միւ"էլլիֆ էֆէնտի,

Իչպու պէնտ իւէ Ա.Եֆեֆէրէի զրա"աթ էտէնէրէին տիզգաթընը ատատճէ սէս իւէ օլան Թէրէննիւմ մէս"էլէսինէ տա'վէթ էտէրիզ։ Կէրէք եվտ կէրէք քիւիսէատ 'իպատէթ էտէնէրէին բուհանի իւահ վէ մէզմուրլարը հիւան ի Թէնատիւպ վէ իսօ տահնէքէ Թէրէննիւմ էթմէէրիյէ խըտամէթին զիյատէ միւ"էսիր վէ Քա"իէյի օլաճաղը պէտինի օլարընտան, պու խուսուսատան պահա էթմէէյէ համճէթ եօզ սըր։ Թէրէննիւմ խուսուսընտա Իճրիլի ճէմ'ատէլար արասընտա էփէյի Թէրագգի օլունմըշ իսէ ատ, միգտար ը քեաճի քէմալիյէթէ վասըլ օլունմագ իչիւն Թէրագգիյէ էփէյի մէյատան վար սըր։ Պու նօգտան նա"սըլ տօլտուրըլա պիլիր. պէնիմ զանընմճա հէր պիր ճէմ'ատէթ չոս իքի չէյէ միւհիմճ սըր։ Պիրինճի, Թէրէննիւմ Թա'լիմի իչիւն միւսէմ'ատ իսօճալար, վէ իրինճի, պուխուսուսատա իւէրի կիթմէք իսթէյէնէր իչիւն միւնասիպ տէրս քիւիսէլէրը։ Ուզուն վագթատան պէրու Թէրէննիւմատ Թէրագգի իչիւն, Թէրէննիւմ մէպտէէրինի վազըն պիր ատըրէթատ վասֆ էտէն պիր քիթապա իհթիյաճ կէօրիւմէքատ իտի։ Մա'էլ մէնիատնիյէ իւէան էտէրիզ քի, Պր. Մինաս Մինասեանըն Թէ"լիֆ քէրտեսի օլուգ՝ հէնուգ նէչր էտիլմիչ օլան կըՆուՆի-ն Զայնակն Եւաէլսուրիեան նամ քիթապ պու իհթիյաճը տօլտուրմըշ սըր։ Պիզ պու քիթապը Թէֆթիչ էտիպ, անըն կէրէք իսօճալարա վէ կէրէք չայիրտէրէ փէք միւնասիպ օլաըզընը կէօրմէքլէյ, սըքսըրչ էտէնէրէ կէօնատէրէ պիլմէք իչիւն Բիթապ Շիւ'պէմիզ իչիւն անատէն պիր միգտար սաԹուն ալագդ։ Մէ"մուլ էտէրիզ քի, պու քիթապ կէրէք օգուն վէ կէրէք զըգլարա մահսուս օլան ճիւմլէ 'ատի վէ ճիւմլէ 'ալի մէքԹէպլերատ գուլլանըլաճադ, վէ ճիւմլէ զօլճ վէ 'իլմի իւահի մէքթէպլերիմիզ պու քիթապը ատր հալ իսթի'մալէ պաչլայաճադ սըրըլար։ Ալի մէքԹէպլերիմիզատէն իսօճալըզ վէ վա'իզլիք իչիւն չըգարտարան հէր պիրինին պու խուսուսատա Թահմը իտարէէրինատ պուլընանպարը Թա'լիմ էթմէյէ միւգթէտիր օլա պիլմէէրի իչիւն, 'իլմին պու չիւ'պէսինին ճիւմլէ'ալի մէքթէպլերիմիզատէն իսօճալըզ վէ վա'իզլիք իչիւն չըգարտարան հէր պիրինին պու խուսուսատա Թահմը իտարէէրինատ պուլընանպարը Թա'լիմ էթմէյէ միւգթէտիր օլա պիլմէէրի իչիւն, 'իլմին պու չիւ'պէսինին ճիւմլէ'ալի մէքթէպլերիմիզատ քեամիլէն Թէտրիսինէ սա'յ ու զայրէթ էտլիմ։ 'Ուսուսի ճէմ'ատ նալընըզ պու հօլտա Թէրէննիւսիւն զըյմէթինի անկլայըզ, անատէն Թէլեզգիպ էտէճէք տիրլէր։ Ճիւմլէ իրիսթիյան մէմլէքէթլէրատ խուսուսա Սամանիա, ԻնկլիԹերրա վէ Ամերիգատա կիւնատէն կիւնէ Թէրէննիւմ իչինէ զիյատէ էհէմմիյէթ վէրիլմէքատէ տիր. պու տիյատտա տաճի անէրին էօրնէկլինէ իսթիհսալ էտէլիմ։ Զիքր օլունան քիթապ քիւչիւք իսէ տէ, անըն Թա'լ'ը վէք կիւճ օլոըզընտան, 10 զ. ֆիյէթ գոնուլմըշ սըր։ Պէօյիւք միգտարտա տաճատան ալմագ իսթէյէնլերէ պէր վէճճի տագըզ մուհարրեր օլան ագօնԹօ էտիլէճէք սիր։

Ի. Ֆ. ՓԷԹԻՊՕՆ

ԻԼԱՆ

Նարըն կէնճէլերին տու'ա մէճլիսի Ա.մէրիգան խան 'իպատէթ խանէսինատ Ալաթուրգա սա'աթ 9 տա պաչլայաճադ սըր։ Տու'ա մատատէսի, Իչա'. 35. 3տէ պուլունուր։

ՇՈՒ՞ՈՒՆԱԹ Ը ՍԻՅԱՍԻՅԷ

Բուսի Դեկաեմբեր 26, վէ Ալաֆբանկա Յուներար 7, 1888

ՄՈՒՀԱՐԷՊԷ ՊՈՒԼՈՒԹՔԱՐԸ

Եէնի սէնէյի պիղէ թագաիմ էաէն ֆուրթուներար, Էվրօփա չըմէնաքֆէրլէրինաէն պա՛զըսընըն 'ամէտ չիւտիւյլէ Թուննանըն սէյր ու սէֆէրինէ մա՛նի օլմուշ օլմագլէ, Էվրօփա փօսթալարը կէճիքտիլէր։ Փաղար էրթէսի Վարնատան կէլէճէք օլան վափօր, անճագ Սալը կիւնիւ չէհրիմիղէ միւվասէլէթի էյլէտի, Եինէ տէ փօսթա թօրպալարընը կէթիրէմէտի։ Փէնճշէմպէ կիւնիւ վափօրընա պէքլէմէքտէ իքէն, քի անընը տաիի Էվրօփա փօսթասընը կէթիրիպ կէթիրէմէյճէյլի մէճնուլ տըր, Սէէյ+ՐԷՐըէրն նէչր էթմիշ օլարը չու տիէտէքի ֆըզրայը պիր թէրճէմէ տէրճ էաէրիղ։ Պու պէնտ Լօնտրանընն պու զաղէթասընա մախսուս օլան ֆէնֆոն, եա՛նի մուհարէպէ օլաճաղը էֆքէաարըյլէ եաղըլմըշ տըր։ Պիղ քէնտիմիղ հէր նէ գատար միւսթագպէլ էլ զիյատէ իւմիտլէ պագմագտա իսէք տէ, արատա պիր միւսթագպէլ հագզընտա ֆէրգլի տիւչիւնէնլէրինն էֆքէաարընը տաիի գարիյոն ը քիրամա թագտիմ էթմէք կէրէյիղ։ Իքի իւչ կիւն թէլէկրաֆ խապէրլէրի տաիի ալընամամշ իտի իսէ տէ, խաթթլար թա՛միր էտիլմիշ օլարագ, չիմտի թէլէկրաֆ խապէրլէրի ալընմագտա տըր, չէօյլէ քի էյէր փօսթա կէլմէյճէնէք օլուր իսէ, խարիճի տիւնեատան պիր թիւն պիւթիւն պիւխապէր գալմշ օլմայաճաղշղ։

(Մէ՞"էպէֆ)

«Շարդի Էվրօփա տէվլէթլէրինատէն պիրինին մուհարէպէ թէվթաուրլարը չըգարմագտա չատսի վէ էհէմմ մէնֆա՛աթլարը վա՞ր մը տըր։ Օլա պիւիր, չիւնքի պա՛զէն հիւքմատ նէօյլէրինին էօյլէ մէնաֆի՛ի օլուր քի, խարիճաէ օլանլարընն պու չէյի անկլամալարը միւմքինսիղ պիր։ վէ Էվրօփա տիփլօմաթլարը խուսուսի պիր մագսատլէրի օլտըգտա, անընն մէվզի՛ի իճրայա գօնուլմասընտա վասըթալարատան 'ամիղ տէյիլ պիրլէր։ Յագաթի պէօյլէ պիր իթթիհամը թէպրիյէ էտէճէք օրթատա պիր իսապաթ եօզ տըր։ օլան տա փէք ճիւզ՞լի պիր։ Էվրօփա տէվլէթլէրի պօրսայա պիր իսալել կէլմէմէսինէ պիյատէսիյէ արզուքէչ տիրլէր, խուսուսա Ֆօնտօլար իչինն փէք հէսասս տըրլար, վէ եալան թէվթաուրլար իյէ 'ուհմամի օլան խըսամէթին տաղրլաչմասընտա պիյատէսիյէ գարչը տըրլար։ Շէօյլէ քի էյէր պիր կէօնէ թէհլիքէ 'ալամէթի կէօսթէրիրլէր իսէ, պու-նա էասատ սէպէպլէրի օլմագ կէրէք տիր։ Թէհլիքէյէ 'ալամէթ օլան սէպէպ նէ՞րէտէ տիր։ Րուսիալըլար հաթթա չիմտի պիյէ Րուսիա տէվլէթինէն գուվվէթինէ չիւպհէ էթմէքտէ տիրլէր. մուհարէպէ չա՞ի'ալարը անյէրին պու չիւպհէսինի իքի գաթ էտէճէք, վէ մուհարէպէ զարուրի կիսի կէօրիւնտիւքտէ, Րուսիա կէրի չէքիլէճէք տիր։ Րուսիա էյէր սատէճէ բահաթ տուրուր իսէ, հէր կէօնէ հիւճումատէն քետմիլէն էմին տիր. վէ անընն Ամանիա իյէ Ավսթրիանընն, եաիսա սատէ Ավսթրիանընն այըգ վէ ույանըգ տուրմասընտա պիր կէօնէ մէնֆա՛աթը եօգ տըր։ Ամանիա հիւքիւմէթի բէտիֆ 'ասքէրինին թէզեհսինէ զաթէն էմին, վէ պու լա՞իհանընն գապուլը իչիւն եալընըգ 200,000 Ինկլիզ լիրասը զիյատէ ապչէյէ միւհթաճ իտի քի, պու մէպլաղ, եէնի խիյանէթի թէրթիպլէրի զուրուպ, Էվրօփանընն թագրիպէն եարըսընընն իչինի պօզմագ իչիւն փէք ճիւզ՞լի պիր մէպլաղ տըր։ Պունատան մա՛տա, էյէր Փրէնս Պիզմարգ պա՛զըլարընն զանն էթտիքլէրի կիպի Ավսթրիանընն զիյատէ հաղըր վէ ույանըգ տուրմասընտա արզու էտիյօր իտի իսէ, միւչարիչէյն Րուսիայը թահրիք, վէ Ֆրանսայա քէնտի օրտուսընը մուհարէպէ հալինէ վաղ' էթմէյէ պիր սէպէպիյէթ վէրմէմէք իչիւն, պիլա չիւպհէ պու մագսատնի մէքթուպ իլէ Ավսթրիա տէվլէթինէ թէպլիղ էտէր իտի։ Ավսթրիա հիւքիւմէթինէն տաիի ասն իսթիքրարատան էլինատէ հաղըր ագչէ օլաըղընատան, փարլամէնթատէն եէնի պիր թախսիսաթա իհթիյաճը եօգ իտի. պու էճլատէն օրատա տաիի 'ամէլի պիր թարզտա մուհարէպէ պաչլամատըղճա եէնի թախսիսաթ իչիւն մէճլիս ի մէպ'ուսանըն չաղրըլմամասընա գարար վէրիլտի։ Պինապէրինն պիղիմ զանընմըղճա օֆֆընֆընէրինն, եա՛նի մուհարէպէ օլմայաճագ տէյիւ զանն էտէնլէրինն պիր մուհարէպէ չա՞ի'ասը չըգարմագա պիր սէպէպլէրի եօգ տըր։

Պու ճիւմլէ իյէ պէրաապէր էյէր հիչ պիր տէվլէթ օրթայա մուհարէպէ դօրգու եա թէվթաուրը չըգարմագ էմէլինատէ տէյիլ իսէ, թէհլիքէնինն սէպէպի հէր նէ տէ օլսա թէհլիքէ մէվճուտ տըր։ Հիչ տէյիլ իսէ իքի տէվլէթ վար տըր քի, անլէրինն հարէքէթի եա մուհարէպէտէն գօրգագըղլարընա, վէ եա մուհարէպէ էթմէք մագսատնատէ օլարագլարընա 'ալամէթ տիրլէր։ Պու խուսուսատա վէրիլէն մուճաուսաղ խապէրլէրի պէր թարաֆ էտէրիղ, ֆագաթ էյէր պի հիսաղ ատէմլէր պիլէ պիլէ եալան աէօյլէմէյօրլար իսէ, Րուսիա տէվլէթի պիր վագթատան պէրու էչէհաթանատա, օլ մահալէ իղթիղտա էթտիյինատէն ֆէվգ էլ զայէ զիյատէ 'ասքէր ճէմ' էթմէքտէ տիր։ Րիվայէթ կէօրէ, 200,000 'ասքէրլէր փէք չօգ սիւվարիլէր տաիի օլարագ հալտէ, Վիհթուլա նէհրինին զարպընտատա գուվիպէլէր ինչա էթմէքտէ, վէ նէհրի կէչմէք իչիւն թուամագ սանտալլարը հագըրլամագատա տըրլար։ Էյէր պունլար ֆիլհագիգէ լազըմ տէյիլ իսէ, պիհուտէ եէրտէ նի՞չիւն պու գատար մէսարիճ օլուննագատա տըր։ Տէպպօլար 'ասքէր վէ հայվանատ իչիւն քիւլիսէթլի եէյէճէք իլէ, վէ գալ'ալար էրզագ իլէ տօլտուրըլմագատա տըր։ Հասըլը քէլամ պիր Րուսիա մուհարէպէնինէն էվվէլ լազըմ օլան հէր կէօնէ թէտարիք կէօրիւլմէքտէ տիր։

Պիլա չիւպհէ պու մուհարէպէյէ եագընլարատա պաչլանամագ։ 'Ասքէրինն ուզագ եէրլէրատէն կէթիրիլէճէյի, վէ չըմէնաըճէրլէրինին ազընը ակպէպինատէն Րուսիա մուհարէպէատէն պիր վագթէ էվվէլ հագըրլանմագա պաչլամագա մէճպուր տըր։ Էյէր Րուսիա իյէ պահարատա մուհարէպէյէ պաչլամագ Նիյէթինատ իսէ, չիմտիքի հաղըրլուզ հալինատէ պուլընմագ կէրէք տիր։ Րուսիա տըշարըատան կէօրիւլտիւյինատէն զիյատէ հաղըր օլա պիլիր իսէ, հէր հալտէ Ավսթրիայը պէօյիւք պիր թէհլաչ իչինէ տիւչիւրճէճէք պիր մէվզի' թուամագատա տըր։ Իչպու միւթթէհիտ էյաէթէրլէրին իյէրտէ օլան ճէնէրալլարը, պիրտէն պիրէ օլան հիւճումատան զիյատէսիյէ գօրգմագատա տըրլար։ Պու գօրգուլարընա սէպէպ, էվվէլա, քէնտի պէօյիւք հագըրլուզգլարընըն տա՞իմա ատնա գալտըղը, վէ սանիյէն, իյէ մագլուպիյէթինն քէնտի միւթթէհիտ օրտուլարընա փէք գէնա պիր թէ՞սիր էտէճէյի, վէ օրտունըն եարըսընըն Սլավ իմփէրաթօրլըղը պիր տէֆ'ա այագա գալգար իսէ, անա մուգավէմէթ էթմէք միւմքինսիղ օլաճագ էֆքեարընա զահիպ օլաճագլարը տիւչիւնճէսի տիր։ Պու էճլատէն Ավսթրիա հիւքիւմէթի Ղալիչիա էյալէթինի տիւչմէն թարաֆընատան եագլաչըլմագ պիր հալէ վագ' էթմէք իչիւն հէր չարէյի գուլլանմագատա տըր։ Սաքին պիր սուբէթատ օրտուլարընը մէմլէքէթինն չարգ հուատուընա տօղրու կէօթիւրմէքտէ տիր քի, պունա պիչիմիչ քէրէսթէնին պիրտէն պիրէ իքի ֆի՞յէթինէ չըգմասը քեաֆի պիր իսապաթ տըր։ Վէ չայան ը 'իթիմաա մէնտա՛լարատան ալընան խապէրլէրէ կէօրէ, էյէր Ավսթրիա մուհարէպէնինն զարուրի օլաըղընա իչիւն՝ օլուր իսէ, իյէ սատըմը քէնտի ալըգ, Րուսիա օրտուսընը մուհարէպէ թէլաչը իչինէ տիւչիւրմէք իչիւն Րուսիայա հիւճում պագընատա թէրթիպլէր էթմիչ տիր։

Պու իքի տէվլէթլէր մուհարէպէ իչիւն սանքի հաղըր օլարագ եիւզ եիւզէ գարչը տուրմագատա տըրլար։ Վէ անլէրի պիրի պիրինատէն այըրան եալընըղ պիր գաչ միլիւք մէսաֆէ սուհուլէթլէ կէչիլէ պիլէն պիր մէսաֆէ տիր։ Պու տէվլէթլէրին իքիսինին տաիի մագսատի քէնտի մէմլէքէթլէրինի մուհաֆագա էթմէք օլա պիլիյիի կիպի, իքիսինին տաիի եանկլըղ մա'լիւմաթլար իչղէրինէ մուճ'ամէլէ էյլէմէքտէ օլաըղընըղ տաիի իհթիմալ տըր։ Ֆագաթ պուլունթլարըն հուսուսէ կէլմէսինին սէպէպի մուհիճ պիր եըլտըրըմ էնմէսինէ ասլա թէ"սիր էթմէտիյի կիպի, անլէրին թէտարիքեաճընըն սէպէպի տաիի թէհլիքէնինն մէվճուտիյէթինէ ասլա թէ"սիր էթմէմէ։ Պու իքի օրտուլարըն չիմտիքի թուամագլարը մէվզի'լէրտէ պուլընմալարը պիր մուհարէպէ զուհուրընա քեաֆի պիր սէպէպ տիր։ Պիր թարաֆտա, 'ուսմուտ Սլավլարըն իթթիհատնա արզուքէչ եիւզէրճէ զապթիլէր, վէ օլ պիր թարաֆտա պիր չօգ Մաճար զապթիլէր վար տըր քի, անլէր իհթիմալ օլան պու մուհարէպէնինն զարուրի օլաճագընտա գանսալար, պիլէ պիլէ եանկլըղ ատըմլար ալըրլար։

Պու միւպահէսէտ խուսուսի պիր մէրամ իյէ Ալմանիա հագընտա պիր չէյ տէմէյիք. պու իյէ միւճատէլէ Րուսիա իյէ Ավսթրիա արասընտա օլաճագ տըր։ Ֆրանսա Ալմանիանընն արգասընտա տուրտըգճա Ալմանիանընն պիր կէօնէ մուհարէպէյէ կիրիչմէսի իհթիմալ տէյիլ տիր։ Ալմանիանընն հալ ը հագըրտատ էթտիյի Ավսթրիայա ճէսարէթ վէրմէք, վէ մա'ահէտլէր պագի գալտըգճա, հիչ պիր կէօնէ մաղլուպիյէթին քէնտինի պիրինճի բատաէտէն օլան պիր տէվլէթ հալինատէն էնսիրէմէյէճէյինէ անը թէ"սին էթմէքտէն 'իպարէթ տիր։

ՊՈՒԼՂԱՐԻՍԹԱՆ, ՍԸՐՊԻԱ, ՎԷ ՐՈՒՄԱՆԻԱ

Պու հաֆթա ալընան թէլէկրաֆլար Պուլղարիսթան իյէ հէմճիվար պուլընան Սըրպիա, վէ Րումանիա տէվլէթլէրինին ահվալ ը սիյասիյէսինէ տիգգաթըմըզը տա՛վէթ էթմէքտէ տիրլէր։

Պուլղարիսթանըն Սօպրանիյէ մէճլիսի կէչէն ճիւմա կիւնիւ իսթիամ պուլուտու։ Պու միւնասէպէթլէ Փրէնս Ֆէրտինանտ աֆիտէքի նութգը իրատ էյլէմիչ տիր. «Միլլէթ մէճլիսինին իքի այ սիւրէն իչպու իյէ միւճատէլէ փագ էտէճէյի' ինտէ իսթէմիյէ զայրէթ վէ իչկիւզարլըգէ իւմիտլէրիմի քեամիլէն թէպրիյէ, վէ սէվկիւլիւ էհալիմին սիղէ օլան իւմիտ ու 'իթիմաընա քեամիլէն չայան օլտըղընըղը իսապաթ էաէրէք պէնի զիյատէսիյէ մէսրուր էյլէտինիղ։ Վազ' էյլէտիյինիղ գանուննար իյէ միլլի վէ սիյասի խուսուսատա հէր հալտէ միւհթաճ օլտըղընըղ թէչքիլաթըն զարուրի օլան իհթիյաճը տէֆ' օլմուշ տըր։ Վէ թէչքրարէն օլարագ Պուլղարիսթանըն թէ'ահուտաթընա րի'այէթ, վէ քէնտի հուգուգընը վիզայէ էյլէյճէյինի իսապաթ էյլէտինիղ։

Սա՛յ ու զայրէթ վէ վաթանփէրվէրանէ օլան իչկիւզարլըզընըզտան տօլայը ատրունի տիւ-տէն սիզէ քէնտի մէմլեուհիյէթիմի 'արզ, վէ սէլամէթ իլէ խանէլէրինիզէ 'ավաէթինիզի արզու էտէրէք, Սօպրանիյէնին թա'թիլ օ-լունտըզընը ի'լան էտէրիմ։ Զո՛ղ եաչա Պուլ-ղարիսթան։»

Սըրպիատա Րիսթիչ գապինէսի իսթի'ֆա էտիպ իսթի'ֆալարը Գրալ Թարաֆընտան գա-պուլ օլունմըչ ատը։ Մ. Րիսթիչ պաշ վէքիլ հա-լինտէ Մ. Կարաչանինին եէրինէ կէչտիքտէ մի-նիչարիւէյհ սէրպէսթիյէթ վէ իֆրաթ սէր-պէսթիյէթ ֆըրգասընըն իսթիֆադըյլէ պու մէ՞մուրիյէթտէ գալսը։ Մ. Կարաչանինին ֆըրգասը, թէրագդի փէրվէր նամըյլէ մա'բուֆ օլուպ, սօն ինթիխապտա պու ֆըրգատան պիր քիմսէ ինթիխապ էտիլմէմիչ իտի։ Իֆ-րաթ սէրպէսթիյէթ ֆըրգասը իսէ Մ. Րիս-թիչին ֆըրգասընտան, եա՛նի սէրպէսթիյէթ ֆըրգասընտան չօգ իտիլէր իսէ տէ, պիր վա-զըթ իսթիֆադ իւզրէ իչէտիլէր։ Ֆագաթ Գրալ Թարաֆընտան ինթիխապ օլունան Սգուվիչինա ա'զալարը վէ սա՞իր պա'զը ին-թիխապաթ մէս՞էլէլէրինէ արալարընտա փէք չէտիտ միւպահէսէլէր վուգու՛ պուլորզըն-տան, արթըգ միւթէֆիգէն իչէմէլէրի միւմ-քինսիզ օլտու։ Պու հալտէ Մ. Րիսթիչ ի-չին իսթի'ֆա էթմէքտէն պաշգա պիր եօլ եօգ իտի։ Շիմտի Մ. Րիսթիչին եէրինէ սա-պըգ Հարպիյէ նազըրը Մ. Կրուիչ կէչմիչ օ-լուպ, Ռարիճիյէ նէզարէթի ճէնէրալ Ֆրա-նսավիչէ իհալէ օլունմըչ ատը։ Լէվանդ Հէբէլ-ըն պէյանընա կէօրէ, չիմտի ուժուրը ի-տտրէ միլլի ֆըրգանընը, եա՛նի Րուսիայա մու-խալիֆ օլան իֆրաթ սէրպէսթիյէթ ֆըրգա-սընըն էլինէ կէչմիչ օլմագէն, Ավսթրիա լէ օլան իսթիխֆագ մէսէլէյինէ տէվամ օլունա-ճագ ատը։

Րումանիա Դրալը Թարաֆընտան մէճլիս ի մէպ'ուսանընը տաղըրըլմըզ օլըզը, վէ մէպ'ու-սանը ճէմիաթին ինթիխապը իչին փեռր-4իւնճիւ կիւնիւ թա'եին էտիլտիյի ի'լան օ-լունմըչ ատը։ Լօնտրատան քէչիտէ օլունան պիր Թէլէկրաֆ, Սթէֆըդընը 'իթիգատընճա մուհարէպէ զուհուրընտա Րումանիանընն Րու-սիա 'ալէյհինտէ մուհարէպէ էտէճէյինի իս-պար էթմէքտէ տիր։ Րումանիա էրպապ ը սիյասէթի մուհարէպէ զուհուրընտա քէն-տիլէրին պի Թարաֆ տուրահաղլարընը պէ-յան էդլէմիչ տիրլէր։ Ֆագաթ, էյէր Րուսիա քէնտի օրտուսընը Րումանիատան կէչիրմէք իսթէր իսէ, Րումանիա պունու փրօԹէսթօ էտէճէք տիր։ Րումանիանընն չիմտի պու փրօ-Թէսթօ արգասընտա տուրան 300,000 միւ-սէլլահ ատէմի վար ատը։ Մէճլիս տաղըլմաղ-տան Րումանիանընն Թիճարէթ նազըրը նէհր իւզէրինէ վափօր իչէտէն պիր միլլի չիր-քէթին Թէչքիլինի Թէքլիֆ էդլէմիչ իսէ տէ, պունընն նէթիճէսի հագդընտա պիր խապէր ալընմամըչ ատը։ Միւշարիւէյհ, Թունտտա իչլէյէն միլլէի միւսթէլիֆէ վափօրլարընտան ալընան լիման իճարէթլէրինէ վափօրլար իշ-Թիրա օլունմասընը Թէքլիֆ էթմիչ իտի։ Ֆագաթ պու մէպլաղ նէհրի սէյր ու սէֆէրէ միւսա'իտ պիր հալտէ տապլամագ պապընտա նէհրին Թէմիղլէնմէսի, վէ սա՞իր իգթիզա է-տէն Թա'միրաթ իչինէ Թոխսիս օլունմըչ ի-տի։ Շէօյլէ քի էյէր Թիճարէթ նազըրընընն պու Թէքլիֆի գապուլ օլունաճագ օլուր իսէ, Ավսթրիա վէ պունտտա մէնաֆի'ի օլան տիւ-վէլի սա՞իրէ պունու փրօԹէսթօ էտէճէք տիրլէր։

ԽԱՐԻՃԻՅԷ

Ալընան իչի մուխթասար Թէլէկրաֆլար, Զար հազրէթլէրի Թարաֆընտան մէ՞մու-րիյէթ ի մախսուսէ իլէ Պէրլինէ կէօնտէրիլէն Րուսիա սէֆիրի Գոնթ Շուվալօֆընն Դեկտ. 28տէ իմփէրաթօր Կիյեօմ Թարաֆընտան գապուլ օլընտըզընը, վէ իչպու միւտգաթ 'ա-գապինտէ Գոնթ ը միւշարիւէյհին Սէն Փէթ-րսպուրկա 'ավէտէթ էյլէմիյինի պէյան էյլէ-մէքտէ տիրլէր։ Պու չէյ մուհիմմ միւտգաէ-րաթ իֆրասընա պիր 'ալամէթ տիր։

—Րէ՞իս Գարնօ եէնի սէնէ միւնասէպէ-թիյլէ նէզարինէ կէլէն սիւֆէրանընն Թէպրի-քինէ օլան ճէվապընտա, Ֆրանսանընն տիւ-վէլի սա՞իրէ իլէ օլան 'ալագա ի ատօթանէ-սինին Թանքիմինէ, վէ մուհարէպէ գօրգուլա-րընըն քիւլիյէն տէֆ' ու րէֆ'իյլէ, միլլէթի-նին ալալդի վէ մատտի մուվաֆֆագիյէթի-նէ զիյատէսիյլէ արզուքէչ պուլընտըզընը պէյան էյլէմիչ տիր։

—Մ. ար կիէրսին միւրէվվիճի էֆքէարը օլուպ, Պրուքսէլէտ նէչր էտիլէն Նէզ նամ զաղէթա սուլէրն պաղտասընա տա՞իր քէնտի-նին էմին օլաըզընը պէյան էյլէմիչ իսէ տէ, իւիվայէթէ կէօրէ, միւշարիւէյհ չիմտի Ամա-Թրիայա օլ գատար կիւճէնմիչ տիր քի, ար-Թըգ Զար հազրէթլէրի իւզէրինէ սուլհճու-յանէ պիր Թէ՞սիր պրագմագտան իմմինա' էյլէմէքտէ իմիչ։ Միւշարիւէյհ, Գոնթ Գալ-նօքինին մէճլիս ի մէպ'ուսանտա օլան նուխ-դընը իսա էտէրէք, չէօյլէ տէմիչ տիր։ «Պէօ-յիւք պիր տէվլէթի հալինտէ Թուրթաըզըմըզ մէզի'է պագարագ անտէն Թահրիք օլուն-մամագ էլիմիզտէ տէյիչ տիր։ Հարպիյէ նա-զըրը մէմլեքէթիմիզին զարպ հուտուտընա 'ասքէր կէօնտէրմէսինին սէպէպիի պանա իղահ էթտիքտէ, պէն միւշարիւէյհին Թէր-Թիպինի քամիլէն Թահսին էյլէտիմ։»

—Զինտէն ալընան խապէրլէրէ կէօրէ, Նոյ. 22սինտէ Ամօյ չէհրինտէ վապը' պիր պարուԹ մաղաղասընըն ամԹէ ալարագ փամլամասըյ-լէ չէհրին պիր զըամը խարագ, վէ պիր գաչ եիւզ ատէմ Թէլէֆ օլմուչ ատը։ Լօնտրատա տախի պիր Թէաթրօ եանմըչ իսէ տէ, պու խա-պէրի Թէպլիղ էտէն Թէլէկրաֆտա նուֆուս Թէլէֆիյաթընա տա՞իր պիր չէյ տէնիլմէմիչ տիր։

—Թէֆթիչ ու մա'այէնէ իչէն Զար հազ-րէթլէրի Թարաֆընտան Փրէնս Պիւլղարգա կէօնտէրիլէն սախԹէ Թահրիրաթլար Իմիէ-րաթօրըն իլինիյլէ Ալմանիանըն բէսմի զաղէ-Թատընտա նէչր էտիլմիչ տիրլէր։ Պու զա-զէթանըն պէյանընա կէօրէ, իչպու մուհար-բէրաթի 'ալագա ի տիւվէնիյէյէ խալէլ կէթիր-մէք սա'յ ու զայրէթինտէ օլան սախԹէքեար-լարա էվէյի տիւչինճէ մատտէսի օլաճագ ատը։ Պունա 'իլավէթէն իչպու մուհարրէրաթընն նէչ-րի Ալմանիա հիւքիւմէթինին մա'ահէտաթա օլան սատագաթընը տախի իսպաթ էտճէյինի պէյան էյլէմիչ տիր։ Ժուռնալ դը Սէն Փէթըրսպուրկ տախի պու Թահրիրաթլարընն նէչր օլունմասընը Թահսին էթմէքտէ տիր։ Իչպու մուհարրէ-րաթըն նէչրի, վէ Գոնթ Շուվալօֆընն իմիէրա-Թօր կիյեօմ իլէ միւլագաթը Ալմանիա իլէ Րուսիանընն 'ալագասը, եագընտա պիր մու-հարէպէ զուհուրընտա սէպէպ օլաճագ պիր 'ա-լագա օլմասընը պէյան էթմէքտէ տիրլէր։ Իհթիմալէն անլէր Փրէնս Ֆէրտինանտը Պուլ-ղարիսթան ԹախԹընտան աչազը տլմագ ի-չին Թէապիրլէր գուրմագտա տրրլար։ Ալ-մանիանըն բէսմի դաղէթասը կօթա բուղնա-մէսինին Փրէնս Ֆէրտինանտը «Պուլղարիս-Թան Փրէնսի» վէ «Հաչմէթլու» Թէսմիյէ էթ-տիի իչին մէզքիւր բուղնամէյի Թա'եիպ էթ-մէքտէ տիր։ Ֆագաթ Սընահպօւրը պէյանընա կէօրէ, Փրէնս Ֆէրտինանտ Գրալ Լուի Ֆի-լիփին Թօրնու օլտրըզընտան, զաթէն հաչմէթ-լու սըֆաթընը հա՞իզ տիր։ «Պուլղարիսթան Փրէնսի» 'իլանտընա կէվնտիքտէ, բուղնա-մէնին Պուլղարիսթան ԹախԹընը խալի կէօս-Թէրմէսի ատախ ատզրու օլամազ իտի։ Պու ճիւմլէ իլէ միւշարիւէյհին նատպընըն էլան էվրօպա տէվլէթլէրի Թարաֆընտան Թատսիֆ օլունմատըզընը պէյան էթմէքտէ իչէն, «մու-վազաթ» եախօտ «մէճնուլ» քէլիմէսի 'իլա-վէ օլունա պիլիր իտի։

ՏԱԽԻԼԻՅԷ

Լէվանդ Հէբէլըն ՄանասԹը մուխպիրի-նին պէյանընա կէօրէ, պիր տիվանը հարպ պիր գաչ սէնէտէն պէրու էճնէպի պիր տէվ-լէթին ճասուսը օլտըզը իսթիխմարըյլէ տէր-տէմի էտիլէն փիդիօն իամինտէ պիրինին օ-տասընտա պուլընան Թահրիրաթլարըն Թէֆ-Թիշ ու Թէտգիգիյլէ մէշղուլ պուլընմագտա իմիչ։ Պու իչտէ Մանասթը վէ Սէկանիքտէ մուգիմ իքի գօնսօլօսուն վէ Գասթօրիատա մուգիմ Րում փիսգօփօսընըն վէ տիկէր պա'զը բուհտանըն զիմմէտլէ օլտրգլարը մէր-վի տիր։ Գասթօրիա փիսգօփօսը պա'զը ի-զահաթ իսթասը իչինէ Մանասթրըա չագրըլ-մըչ իսէ տէ, միւմաթիլէյհ քէնտի մէ՞մուրիյէ-Թի սէպէպիյլէ, պու ճինս իսթինթագլարտան մու'աֆ օլտրզընը իրա՞է էտէրէք, պու խու-սուստա իզահաթ վէրմէքտէն իսթինա' էդլէ-միչ տիր։ Մանասթրըա ախիրէն գաթիլ է-աիլէն եէտի նէֆէր էչզիանընն պաչլարը 'ատ-լիյէ տա՞իրէսի էօնիւնտէ մէզի'է Թէմաչյա վագ' էտիլմիչ տիր։

—Փարիստէն քէչիտէ օլունան պիր Թէ-լէկրաֆա կէօրէ, «Թիւրքիատան մա'տա ճիւմ-լէ տէվլէթլէր Սուէյիչ զանալը հագդընտա ինկիլիԹէրըա իլէ Ֆրանսա արասընտա 'ագտ էտիլէն մուգավէլէյի Թատսիֆ էթմիչ տիր-լէր։» Մէճլիս ի վիւքէլանընն Փազար կիւնընի իսթիխմա'ընտա պու խուսուստա պիր մազ-պաթա հազըրլանըպ, մաղէյն ի հիւմայունա կէօնտէրիլմիչ տիր։

—Գահիրէ զաղէթալարընըն պէյանընա կէօրէ, Զաթը Շահանէ Խըտիվի սապըգ իսմայիլ փաշանըն իսթանպօլա կէվմէսինէ միւսա'ատ էյլէմէսինտէ պիր կէօնէ սիյասի մագսէտի օլմատըզընը Խըտիվի լահըգ Թէվ-ֆիգ փաշայա Թէպլիղ էյլէմիչ տիր։

—Կէչէն ճիւմ'ա էրթէսի կիւնիւ Իսթան-պօլ պօղազընըն հօզարը Թարաֆլարընտա իքի ինկիլիզ վափօրլարը արասընտա պիր միւ-սաաէմէ վուգու՛ պուլտու։ Պունլարընն պիրի զախիրէ եիւքիւ օլարագ Օտէսատան կէվ-մէքտէ օլուպ, պու միւսաաէմէյէ փէնտա պիր սուրէթտէ սապտիլտընտը. Ֆագաթ գափթան վափօրը գումու սահիլէ չէքմէյէ մուվաֆ-ֆագ օլուպ, գախիրէնին պիր զըամընը պօ-չալԹատըրտը։ Պէօյլէճէ աչըլմըչ օլան տէլիյին սուտան հօզարը չըգմասըյլէ վափօր Թա'միր իչէն Սիրքէճի էօնիւնէ լիմանա կէվիրիլտի։

—Կէչէն ճիւմ'ա էրթէսի փագա հազրէթ-լէրինին բուհտանըզդ սիլքինէ տուխտուլինին 50ինճի եէվմի սէնէվիսի օլմագլէ, չէհրիմիզին փանկալթիտէ վագը' Սէնթ Էսթիրի քիլիսէ-սինտէ մուԹանԹան պիր սուրէթտէ րէամ ի-այնի իճրա էտիլմիչ տիր։

—Կէչէն հաֆթա եագան չիտաէթլի եաղ-մուրլար սէպէպինտէն Լէվրինէ վիլայէթինին պա'զը մահալլէրինի սու պասմասըյլէ չիֆթ-ճիլէրէ հէմտէ չըմհնտըֆէրէ պէօչիք զարա-րը մուճիպ օլմուչ ատը։

ԱԳԶԷԼԷՐԻՆ ՖԻՅԱԹԸ
Գեկտեմբեր 26/7, 1887
էս. ու.[գուփ.քէսըճ] 15 19 | Ր. Տ. եօլ սէհմ. 36
Թասֆիյէ ի Տիւ. Դայմ. 15 10 | Իսթիղր.Տախ. 34 20
ԱԳԶԷ ՖԻՅԱԹԸ, լիրա Օսմ. 100 զրշտան

Մէճիտիյէ	108 35	փօԼ	90 35
Մէճթալիք	101 30	Նափօլէօն	88 7
Պէշլիք	104	Գրիմէց	50 35
ԱլԹընըզ	104	Լիրա Ինկիլ.	111 5

Մանէթ գոմիմ 10 32

ԻՍԹԱՆՊՕԼՏԱ
Ա. ՅԱԿՕԲ ՊՕՅԱՃԵԱՆ ՄԱԹԹԱՍԸՆՏԱ ԹԱՊ' ՕԼՈՒՆՄԸՇ ՏՐՐ
Ֆիճճանճըլար եօզուղը Ամերիգան խան